

Yaşadıkça Eğitim

mayıs/haziran 1994 sayı 34
25 000 TL. (KDV dahil)

Çevre Bilinci ve Getirdikleri

Prof. Dr. Bozkurt GÜVENÇ ile Söyleşi

Çağımızda Şiddet

**Ana-Baba-Çocuk Arasındaki Çatışmalar
ve Çözüm Önerileri**

Yaz Tatili ve Çocuğunuz

1. Eğitim Bilimleri Kongresinin Ardından

İÇİNDEKİLER

ÇEVRE VE EĞİTİM Çevre Bilinci ve Getirdikleri

Dr. Caner ZANBAK

2

Prof. Dr. Bozkurt GÜVENÇ ile Söyleşi "TÜRK KÜLTÜRÜ VE EĞİTİM"

İlhami
FINDIKÇI

4

"TÜRKİYE'DE OKUL ÖNCESİ EĞİTİMİ" Konulu Bir Panel Yapıldı

Nuran PULLUKÇU
Danışman Psikolog, M.A.
Kültür Koleji

7

Çağımızda Şiddet

Yrd. Doç. Dr. Nesrin KALE
A.Ü.E.B.F. ESTT Anabilim Dalı

9

Şiddet korku, saldırganlık, kavga ve hoşgörüsüzlük gibi olumsuz bir çok olguyu içeren ve tüm insanlık tarih boyunca insanların topluca ya da bireysel olarak sık sık başvurduğu bir davranış; bir tepki biçimidir.

Anneciğim Neden Beni Dövüyorsun?

Uzm. Araş. Gör. Figen BAŞAR
A.Ü. Ziraat Fakültesi Ev Ekonomisi
Y. O. Çocuk Gelişimi Ana Bilim
Dalı

15

Dünya üzerindeki herhangi bir canlıya verilebilecek en kötü ve en ağır ceza dayaktır. Suç ne olursa olsun ceza asla dayak olmamalıdır.

Ana-Baba-Çocuk Arasındaki Çatışmalar ve Çözüm Öneri- leri

Miryam ANJEL
Danışman Psikolog, M.A.

18

İlişkilerde önemli olan çatışmak değil, iyi çatışmasını bilmektir. Halledilmemiş çatışmalar yıpratıcıdır; kızgınlığı besler. Çatışmalar çözümlendiği ölçüde ilişkili zedelemes aksine güçlendirir.

Yaz Tatili ve Çocuğunuz

Nuran PULLUKÇU
Danışman Psikolog,
M.A.
Kültür Koleji

20

Çocukların tatil zamanlarını boşa geçirerek harcamalarını önlemek

ana-babanın en önemli görevlerinden biridir.

Üretimde ve Tüketimde İnsan Faktörünün Önemi

Prof. Dr. Adil
TÜRKOĞLU

Kalkınmanın yolu bilim ve araştırmadan, araştırmadan yolu da eğitimden geçer.

23

1. Eğitim Bilimleri Kongresinin Ardından

İlhami FINDIKÇI

25

Eğitimde Ağız ve Diş Sağlığının Yeri

Diş Hekimi Metin GÜRSAN
Diş Hekimi Aysun GÜRSAN
Psikolog Lale GÜRSAN

Çocuklarımızı okula gönderirken, ellerine bir okul çantası, bir beslenme çantası ve bir de su matarası veririz. Acaba kaç kişi beslenme çantasının içine bir diş fırçası ilave eder?

YAYINLAR

32

Yaşadıkça Eğitim sayı 34

Sahibi
KÜLTÜR HİZMETLERİ A.Ş.
Fahmettin AKINGÜÇ

Genel Yayın Yönetmeni
Bahar AKINGÜÇ GÜNVER

Yazı İşleri Müdürü
İlhami FİNDİKÇİ

Yayın Yardımcısı
Nuran PULLUKÇU

Teknik Yönetmen
Kudret GÜVENÇ

Dizgi
Aynur TURA

Montaj
Zafer UZUNTÜRK
Turgay ZORBA

Fotoğraflar
Temel YİRMİBEŞ
Çetin ÖZER / Coşkun İPEK

Renk ayırımı ve film çıkış
Oluşur Grafik

Baskı ve Cilt
Çınar Ofset

Yapım/Yönetim
YA/BA A.Ş.

7.-8. Kısım A 21 B Blok Daire 101
34 750 ATAÖY/İSTANBUL
Tel: 0(212) 560 33 28
560 30 48 - 661 07 10
661 07 22
Fax: 560 32 13

©

Kültür Koleji Yayınları

Her türlü yayın hakkı KÜLTÜR
HİZMETLERİ A.Ş.'ne aittir.
Akademik kurallar çerçevesinde,
kaynak gösterilerek dergide yer alan
yazılardan yararlanılabilir.

Fiyatı

25 000 TL. (KDV Dahil)

Abone koşulları

Yıllık (6 sayı için) 130 000 TL.
Abone ücretleri için;
Yapı Kredi Bankası Bakırköy Şubesi
Hesap No: 2888-6
Yaşadıkça Eğitim
ya da
Posta Çeki Hesap No: 475 009

mayıs/haziran 1994
sayı 34

YAYINCIDAN OKURA

Merhaba Değerli Okuyucularımız,

Yaz tatilinin başladığı şu sıralarda tekrar size ulaşmanın mutluluğu içindeyiz. Oldukça farklı bir yaz sayısı hazırlamaya çabaladık. İstekleriniz doğrultusunda kısa kısa bir çok konuyu ele aldık.

Bu arada Çevre ve Eğitim başlıklı köşesi ile **Dr. Caner ZANBAK**'ın da köşe yazarlarımız arasına katıldığını hemen belirtmek isteriz. Dr. Zanbak, halen Illinois Institute of Technology'de mühendislik jeolojisi dersleri vermekte, aynı zamanda Amerika ve Türkiye'de bazı kuruluşlara çevre koruma konusunda danışmanlık yapmaktadır. **Dr. ZANBAK** bu sayımızda **Çevre Bilinci ve Getirdikleri** konusunu ele almış bulunuyor.

Bu sayımızdaki söyleşimizi **Prof. Dr. Bozkurt GÜVENÇ**'le yaptık. **Türk Kültürü ve Eğitim** konulu söyleşide Prof. Dr. Bozkurt GÜVENÇ'in dünyadaki hızlı bilgi artışının genelde eğitime etkileri, kültürümüzde eğitimin yeri ve eğitim-öğretim sorunlarımıza ilişkin ilgi çekici görüş ve önerilerini bulabilirsiniz.

Yaşadıkça Eğitim Dergisi olarak izlediğimiz iki önemli eğitim etkinliğini de bu sayımızda aktarıyoruz. Çukurova Üniversitesi Eğitim Fakültesi tarafından Adana'da düzenlenen ve üç gün süren **7. Eğitim Bilimleri Kongresi**'nin amacı, organizasyonu ve değerlendirilmesine ilişkin görüşlerin, akademisyenler kadar anne-babalar ve öğretmenlerin de ilgisini çekeceğini umuyoruz. Diğer yandan Bakırköy bölgesi okul öncesi eğitim kurumlarının katkılarıyla Kültür İlkokulu tarafından düzenlenen **Türkiye'de Okul Öncesi Eğitimi Paneli**'ne ilişkin bilgileri de dergimizin ilerleyen sayfalarında bulabilirsiniz.

Bilindiği gibi şiddet, günümüzün en önemli konuları arasında yer almaya başlamış bulunmaktadır. Günümüzde çeşitli medya araçlarıyla her geçen gün körüklenmesine paralel olarak şiddetin zararları, önlenmesi ve özellikle çocuklara etkilerine ilişkin çalışmalar da artmaktadır. Bu sayımızda bir birini tamamlayan üç yazı ile şiddet konusuna biz de geniş bir yer ayırdık. **Yard. Doç. Dr. Nersin KALE, Çağımızda Şiddet** başlıklı yazısı ile konuyu teorik temellerinden hareketle günlük toplumsal yaşamdaki örneklerle kadar gözler önüne sermektedir. **Araştırma Görevlisi Figen BAŞER, Anneciğim Neden Beni Dövüyorsun?** başlıklı yazısı ile konuyu aile yaşamı ve disiplin açısından incelemiştir. **Psikolog Miryem ANJEL** ise **Ana-Baba-Çocuk Arasındaki Çatışmalar ve Çözüm Önerileri** ile somut olaylar ve çözüm önerilerini tartışmaktadır.

Arkadaşımız Psikolog **Nuran PULLUKÇU**'nun hazırladığı **Yaz Tatili A ve Çocuğunuz** konulu çalışma, tüm anne-babaların ilgisini çekecek pratik bazı önerileri içermektedir.

Bu sayımızda yer alan **Üretimde ve Tüketimde İnsan Faktörünün Önemi, ile Eğitimde Ağız ve Diş Sağlığı'nın Yeri** konulu çalışmaları da ilgiyle okuyacağınızı umuyoruz.

Saygılarımızla.

Çevre Bilinci ve Getirdikleri

Dr. Caner ZANBAK

Dr. Caner ZANBAK, 1966 yılında Kültür Koleji'nden mezun oldu. 1971'de İTÜ Maden Fakültesi'ni bitiren ZANBAK, 1974'te kazandığı Fulbright Bursu ile ABD'ne gitti. University of Illinois Champaign-Urbana kampüsünde jeoloji bölümünde doktorasını tamamladı. Halen Illinois Institute of Technology'de Mühendislik Jeolojisi dersleri veren Dr. ZANBAK, Amerika ve son iki yıldır Türkiye'de çeşitli kuruluşlara çevre koruma konularında danışmanlık yapmaktadır. Dr. ZANBAK, Amerika'da bilim ve mühendislik konusunda Who's Who listesinde yer almıştır.

B A Ş L A R K E N

"Çevre" kelimesi günlük hayatımıza yerleşmiş bir kavramı tanımlamaktadır. Bu kelime hemen herkes tarafından yüksek bir bilinç düzeyinin bir göstergesi olarak, gerek günlük tartışmalarda gerekse medyada, yaygınca kullanılmaktadır. Bugün, "çevre"ye olumsuz etki yapılmasına göz yumabilecek bir kişi bulmak mümkün değildir. "Çevre"nin bu denli değer verilen bir "şey" olmasına karşın, bir an duraklayıp, "ne" olduğunu düşündüğümüzde tanımının o kadar açık olmadığı gerçeği ile karşılaşmaktayız.

Bugünlerde, "çevre" kavramı kimimize göre estetik doğal güzellikler, el değmemiş ormanlar, göller ve de buralarda yaşayan yabani hayvan ve bitkilerin oluşturduğu bir uyumluluk; kimimize göre temiz yollar, yeşil alanlar, kirlenmemiş hava, su, topraktan oluşan ve medeni gereksinimlerin sağlandığı kentler; ve kimimize göre ise sanayi ve doğanın arzulanan bir uyumluluk içinde bulunduğu bir ortam olarak tanımlanmaktadır. Hatırlarsınız, 1970'li yıllara kadar yukarıdaki tanımlar için "etraf", "doğa", "yeşil alan" türü kelimeler yeterliydi. Şimdilerde ise "çevre" kelimesi ile yorumu okuyucuya bırakmayı yeğlemekteyiz.

Bu köşedeki yazılarımızın amacı, çevre ile ilgili temel kavramların değişik bir yaklaşımla sunulmasının yanısıra güncel çevre sorunlarının irdelenmesi, çevre koruma ve temizleme ile ilgili uygulamaların, birey-sanayi-yönetim-denetim dörtgeni içindeki ilişkilerin okurlara duyurulmasıdır. Bu arada, okurlardan gelebilecek sorular da yanıtlanacaktır. *

Bu köşedeki yazılımlarımıza bazı temel tanımlamalarla başlamak istiyoruz.

ÇEVRE

Bir bölgede mevcut olan doğal estetik, canlı ve bitkiler, jeolojik kaynaklar (su, maden, taş, toprak), tarihi varlıklar ve insanlar tarafından kurulmuş yapılardan oluşan "ORTAM" dır.

ÇEVRE BOZULMASI / KİRLENMESİ

Çevre bozulması ve kirlenmesini, insanlar tarafından yapılan işlemlerle, "çevre"nin **kabul edilebilirin ötesinde** etkilenmesi şeklinde tanımlayabiliriz. Aşağıdaki durumlar çevre bozulması ve kirlenmesi olasılığının kaba ölçütleri sayılabilir:

- Doğal estetiğin bozulması, **zarar görmesi**,
- Tarihi varlıklara **zarar verilmesi**,
- Canlı ve bitki türlerinin **zarar görmesi**, yok olması, genetik değişimleri (mutasyonu)
- Jeolojik kaynaklara (su, maden, taş, toprak) **zarar verilmesi**, aşırı kullanılması, ziyan edilmesi,
- Yaşam içinde gerekli ortam koşullarının (hava, su ve yiyecek) insan sağlığını **tehlikeye düşürecek düzeyde** kimyasal maddelerle kirlenmesi,

Dikkat edilirse, yukarıdaki kavramların ilk ikisi sayısal ölçütlere bağlanamayan, diğerleri ise kirlenme çok aşırı (görünür) düzeylerde olmaması halinde kanıtlanması için bilimsel araştırmaların yapılmasını gerektiren durumları tanımlamaktadır. Genelde, **çevre bozulması veya kirlenmesi** endüstriyel kalkınma ile değişmekte olan doğal yaşama ortamının insanları rahatsız etmesi halinde ortaya çıkmaktadır.

ÇEVRE KORUMA

Çevre koruma, kalkınma amacıyla insanlar tarafından yapılan işlemler sonucunda, çevrenin **kabul edilebilirin ötesinde etkilenmesini en aza indirmek** için alınacak önlemler olarak tanımlanabilir. Genel olarak bu önlemler şunlardır:

Soyut Kavramlar

- Doğal güzelliklerin korunması, planlı yapılaşma,
- Tarihi varlıkların korunması

Somut Kavramlar

- Su, maden, taş ve toprakların planlı olarak ve gereğince kullanılması ve geri kazanılması,
- Sanayi ürünleri yanısıra ortaya çıkan kimyasal atıkların (katı, sıvı ve gaz) azaltılması,
- Kimyasal atıkların **çevrenin doğal olarak zararsız hale getirebileceği, insan sağlığını bozmayacak düzeyde** - hava, su veya toprakta düzenli bertarafı.

KALKINMA VE ÇEVRE BİLİNCİ

"Kalkınma" tüm toplumların ulaşmaya çalıştıkları ve de ulaşılmak istenen hedefin devamlı olarak daha ilerilere kaydığı bir kavramdır. Endüstriyel gelişme olmaksızın kalkınmak genellikle mümkün değildir. Ancak, endüstriyel gelişme tüm dünyada görüldüğü üzere beraberinde, yukarıda tanımlanan ölçütlere göre, çevre bozulması veya kirlenmesi de getirmektedir.

Burada bir an durup, kendimize şu soruyu soralım. "**Sanayileşmiş bir yöredeki herkes kirlenmeyi aynı düzeyde algılıyor ve oradaki durumdan benzer düzeyde etkileniyor mu?**" Cevaplamaya çalışırsak sonuçların eğitim düzeyinin yüksek olduğu toplumlarda **evet ağırlıklı** dan diğer toplumlarda **evet ile belki** arasında değiştiği görülecektir.

Üzerinde durmak istediğimiz diğer bir konu da **insan sağlığının olumsuz etkilenmesi**dir. Yukarıdaki soruyu bir küçük değişiklikle "insan sağlığı açısından, sanayileşmiş bir yöredeki herkes kirlenmeyi aynı düzeyde algılıyor ve oradaki durumdan benzer düzeyde etkileniyor mu?" şeklinde sorabiliriz. Eğer o yörede **aşırı** hastalık ve ölümler görülüyorsa alacağımız cevaplar, toplumun eğitim düzeyi ne olursa olsun, **evet**e yakın olacaktır.

Yukarıdaki soru ve cevaplarla vurgulamak istediğimiz nokta çevre bozulması ve kirlenmesi kavramının görece bir kavram olduğudur. Benzer ürünleri üreten kalkınmış ve kalkınmakta olan ülkelerin çevre koşullarındaki farklılık genellikle **eğitim ve çevre bilinci** düzeylerindeki farklılıkla özdeşir.

Bu konuya diğer bir açıdan baktığımızda **medya**nın da toplumun çevre duyarlılığının, bilincinin, artmasında önemli rol oynadığı görülmektedir. Güncel sorunları topluma ileten medya, genel eğitimi pekiştiren etkili bir araçtır. Ancak, zaman zaman medyadan yayılan sansasyonel haberler toplumda karşıt görüşlerde olan guruplar arasındaki yaklaşım farklılıklarını daha da arttırmaktadır.

ÇEVRE TEMİZLEME

Çevre temizleme etkilenmiş çevreye verilmiş zararın, **mümkün olabilecek** düzeyde, en aza indirilmesi olarak tanımlanabilir. Dikkat edilirse, bu kavram 1) çevreye verilmiş bir zararın, **kirlenmenin**, varlığı ve 2) bu zararın en aza indirgenmesi gerektiği bilincini içermektedir. Çevre temizleme projelerinin kapsamı aşağıda belirtilen genel işlemleri içerir.

- Kirlilik kaynağının ortadan kaldırılması,
- Mevcut kirliliğin çevreye direkt etkilerinin azaltılması,
- Kirlilik yayılımının önlenmesi,
- Kirlenmiş ortamların (su ve toprak) yerinde ıslahı,
- Kirlenmiş ortamların çıkarılarak ıslahı ve bertarafı

KALKINMA VE GELİŞEN ÇEVRE BİLİNCİNİN GETİRDİKLERİ

Toplumun tüm bireylerinin çevrenin korunması ve kirliliğin temizlenmesi gerektiği konusunda görüş birliği içinde olduğuna şüphe yoktur. Ancak, bu konuda yapılabilecekler elde mevcut olanaklarla sınırlı olduğundan dolayı, çevre temizlemenin hangi düzeyde yapılması konusu görüş ayrılıkları yaratır. Bu durum, medyanın da katkısı ile, toplumda başlangıçta iki grup oluşturur. Bunlar:

- Çevre bozulması/kirlenmesinden rahatsız olup, bu durumun sorumlusu olarak devlet ve sanayicileri suçlayanlar,
- Suçlananlar (genellikle sanayiciler ve devlet).

Toplumun çevre bilinci ve halkın politik baskıları arttıkça devletin de birinci gruba doğru yöneldiği ve sanayicilere yaptırımlar getirmeye başladığı görülür. Bu durumlarda devlet, genellikle, yaptırımların yeterli olmadığı gerekçesi ile birinci grup tarafından; kanun ve yönetmeliklerin yapılabileceğini ötesinde olduğu gerekçesi ile de sanayiciler tarafından eleştirilir. Bu, gelişmiş ülkelerde dahi görülen güncel bir durum olup, bu tür çelişkilerin Türkiye'de de olması çevre bilincinin artmakta olduğunun bir delili olarak görülmelidir.

Gelecek yazımızda toplumun çevre bilincinin artmasında gönüllü kuruluşlar, sanayi ve devletin rolü ve bu kavramın pekleşmesinde eğitimin yerini irdeleyeceğiz.

* Yazışma adresimiz: 7.-8. Kısım A-21-B Blok Kat 5 Daire 101 Ataköy 34 750 İSTANBUL

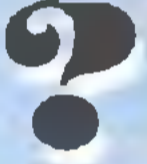
Prof. Dr. Bozkurt GÜVENÇ ile Söyleşi;

“TÜRK KÜLTÜRÜ VE EĞİTİM”

İlhami FINDIKÇI

Sizce eğitim nedir

“Eğitim, canlı bir varlık olan insan türünün kültürlenerek sosyal-kültürel bir varlığa dönüş-

türülmesi sürecidir. Doğumla başlayan bu süreç, giderek azalan bir etkinlikle ölüme kadar sürer. Zaman-mekanla sınırlı değildir. 6-7 yaşlarında başlayıp 20-25 yaşlarına değin süren okul öğretimi, kültürlenme sürecinin önemli bir bölümüdür, ama söylendiği/sanıldığı gibi tümü değildir. Bireyin davranışlarını düzenleyen temel kişilik yapısı/dünya görüşü, okul öncesi dönemde aile, ana-baba tarafından çatılır, biçim almaya başlar... Okul yılları boyunca, okul içinde ve dışında, okul sonrasında hayat boyunca sürer gider. Okul ya da örgün (programlı) eğitim, bireye **okuma + yazma ve sayma**'yı öğretir. Bu temel beceriler, insanın başka yeteneklerini geliştirmesine, meslek, sanat ve uzmanlık kazanmasına yardımcı olur.

Özetle insan, hayatta yaşadığı süreçte, her yaptığından, dille ifade edilebilen her fiil, davranış ve eylemden bir şeyler öğrenir: İyi ya da kötü; doğru ya da yanlış, güzel ya da çirkin! Genellikle bu ikilemlerden mutlaka biri ya da öteki değil, ikisi arasında yer alan bir şey. Ancak, insana bütün bu deneyimleri ve becerileri kazandıran toplum ve kültür varlığı da bu arada değiştiği için, öğrenilenler üzerinde kesin değer yargıları vermek mümkün değildir. ”

Dünyada hızlı değişmeler ve gelişmeler oluyor. Bunların eğitime etkileri konusunda neler düşünüyorsunuz

“Değişmeler, bireyi eğiten toplum yapısında gerçekleştiği için bireyin yapıp ettikleri de değişmektedir. Eğitimin bir görevi de, bireyi yalnız hayata değil,

bugünden farklı olacağı bilinen, fakat ne olacağı tam kestirilemeyen bir geleceğe hazırlamaktır. İşte bu gerçek karşısında eğitim süreci siyasal bir tartışma konusu olur. Nelerin korunup nelerin değiştirileceği eğitimle belirleneceğine göre, eğitim süreci **değişme ve gelişmenin bilinci** olmak zorundadır. Ancak, örgün eğitim kurumları, değişimin gerisinde kaldığı için, okul öncesi, okul dışı ve okul sonrası (yaygın) eğitim süreçleri önem ve öncelik kazanır. Hızlı ve köklü bir eğitim ortamında, okul hayatta olup bitenleri değil, hayatta olup bitenler, okul programlarını etkiler ve belirler. Cumhuriyetin ilk yıllarında okulların daha etkili işlevler görmesinin açıklaması okulda değil toplum dışında egemen olan dünya görüşünde bulunabilir. Bu koşullar altında okulların verimi ve etkinliği hayata (dışa) açılmasına ve duyarlılığına bağlı görünüyor. Bu ilişkiyi kuramayan toplumlarda okulların kapatılması ya da toplumların okulsuzlaştırılması önerisi gündeme gelmiş, tartışılmıştır. Bilim ve teknolojinin hızlı gelişmesi bilgi üretme sürecini öylesine artırmıştır ki okul yılları bilinen bilgileri aktarmaya (öğretmeye) yetmiyor artık. Okullar da bilgi yüklemekten vazgeçti, öğrenmeyi öğretmek yolunu seçti. Sorup sormayı, sınavı

yanılmayı ve uygulamayı öğretmeye başladı. Sanayi sonrası toplumlarda görülen iletişim (bilgi) devrimi budur. Bilgisayar ve bilgi işlem, bilgi devriminin simgele-ri oldu. Ancak, bunlar devrimin kendisi değil araçlarıdır. Amaç, araçlara sahip olmak değil, onları kullanır düzeye gelmektir. Böylece, 3-A'ya dayalı, geleneksel okul programına yeni 2-A eklenmiş oldu:

Araştırma + uygulama!

Böylece, bilim, bilgi ve bilişim önem kazandı ama Bolayı, bilgisayara indirgemek, yalnız bilişim olarak görmek çok yanıltıcı olabilir. Bin veya bir milyon bilgisayarla eğitim reformu yapılması umudunun hayal olduğu anlaşılmıştır. Bu yaklaşımla ancak büyük bir hurdalık yaratılabilir. Sanayi toplumunu atlayarak bilgi toplumu olmak gerçek dışı bir yanılsamadır. Bilgisayarları ile bilgi üreten gençler, erginler ne yiyip içecekler, kimler için ne tür bilgileri üretip işleyecekleri sorusunu sormak gerekir. ”

Türk Kültürü'nde eğitimin yeri ve önemi nedir ?

“ Her kültürde olduğu gibi son derece ya-samsal bir yeri ve

önemi var eğitimin! Varkalabilmek için çağdaşlaşmak ve çağdaş uygarlık düzeyine ulaşmak zorunda bulunduğunu gören ve bu yolu seçmiş olan Türk toplumu eğitime önem verecektir, besbelli. Çünkü Türk toplumu için, çağdaş uygarlık düzeyindeki iki yüzyıllık gecikmesini eğitimle kapatmaktan başka çözüm yolu görünmüyor. Çağdaş dünyanın XVIII yy'da yaşadığı **aydınlanma ve ansiklopedi** çağlarına biz XIX yy'da ulaşabildik. Türk Devrimi bu gecikmeyi kapatmaya çalışırken, bugün **Şeriata dönüşü** öneren bir Karşı Devrimle karşı karşıya kalmıştır. Dünyadaki çağdaşlaşma hareketleri, amaçlarına, kanlı devrimler, iç ve dış savaşlarla ulaşırken, Türk Devrimi bu işlevini hemen hemen hiç kan dökmeden eğitimle, **"Yurtta barış dünyada barış!"** ilkesiyle yerine getirmede başarılı olmuştur. Devrimle karşı devrimin uzlaşması, akılcı, laik ve demokratik bir eğitimle gerçekleşebilir. Barışçı, çoğulcu ve laik olmak durumundaki Türk eğitimi ciddi bazı yapısal güçlüklerle karşı karşıyadır. ”

Ülkemizdeki eğitim-öğretim sorunlarını kısaca değerlendirir misiniz ?

“ Kalkınma, gelişme, çağdaşlık, **toplumsal değişmeye** dayanıyor. Her

değişim gelişme değil, kuşkusuz ama, **her gelişme bir değişmeyi** gerektiriyor. Bu yüzden eğitimden, değişme ve değişmenin lokomotif, öncüsü, yani köktenci (devrimci) olmasını bekliyoruz. Oysa eğitim felsefemiz devrimci değil- okula bağlı... Bizler köşeyi dönelim ama okul, bütün köşeleri sağlam tutsun, dönmecelelere izin vermesin istiyoruz. Toplumsal dinamikler (güçler) okulları çoktan solladı, okul programlarını çok gerilerde bıraktı. Cumhuriyetin ilk yıllarında topluma yön veren eğitim kurumları bugün toplumun gerisinde kaldı. Çabılıyor ama yetişemiyor çünkü kendini yeterince yenileyemiyor.

Sayısal taleplerin toplumca karşılanması, zorunlu öğretimin yaygınlaşip evrenselleşmesi, eğitimin niteliğini düşürdü. Dünya 5-A'ya geçerken, bizde 3-A (okuryazarlıkta dört işlem) tehlikeye girdi. Öğretmenlik saygın bir tanrı mesleği olmaktan çıktı. Yetersiz ve yeteneksiz (stajyer) öğretmenler elinde yetişen gençler öğretmen olmak istemiyor. En yeteneksizler ancak öğretmenliğe razı oluyor. Oysa iyi bir öğretmen, sistemin eksiklerini kapatabilir de, öğretmenin yerini tutacak, eksikliğini kapatacak bir eğitim sistemi ne yazık ki henüz bulunmuş değildir. Öğretim makinesi uzak bir hayaldir.

Toplumdaki devrimci ve karşı devrimci eğilimler, kurum ve hareketler, Milli Eğitim'deki laik-antilaik ikilemini besliyor, destekliyorlar. Bu ikilemi çözmenin barışçı yolu yordamı, okulları birbirinden ayırmak değil, programları çeşitlendirerek, aynı çatı altında toplamaktır. Bu açıdan, okula düşen büyük görev ve işlevler vardır. Orta öğretimde köklü bir reform yalnız gerekli değil şart olmuştur. Milli Eğitimde görülen 45 çeşit lise, demokratik çoğulculuğu değil ideolojik kutuplaşmayı simgeliyor. Yakın bir gelecekte karşılaşacağımız bunalımları, gözlerden ve bilinçten saklıyor.

Okullarımızdaki tarih programlarının yanlış ve yanıltıcı olduğunu düşünüyorum. Yanlış ve yanıltıcı yorumlarla yüklü resmi (ideolojik) tarih programları, öğrencileri ve toplumu gerçeklerden uzaklaştırıp

tartışılmayan inançlara, gereksiz şüpheciliğe, kimlik bunalımına sürüklüyor. Tarih bilimsel araştırmaya değil, tam aksine, bilimsel araştırma ve bulgular tarihe yön vermeli. ”

Eğitim sistemimizin hemen müdahale edilmesini gerektiren temel sorunu hangisidir? Çözüm için neler önerirsiniz

“**Sistem** adını verdiğimiz karmaşık yapı ve ilişkilerle işlevlerin ortak özelliği, bir **sistem bütünlüğünden yoksun** olmalarıdır: Eğitim, vergi,

tapu-kadastro ve arşiv sistemlerimiz gibi. Bu kadar hızlı değişen toplumlarda başlıca kurumların sistem bütünlüğünü korumaları beklenemezdi. Bugünkü karmaşa kaçınılmazdı. Belki bazı gelişmeler önlenebilirdi, belki de daha kötülerini önledi. Temel sorun değişmedir ama düzenli bir değişme hiç bir toplumda görülmemiş, yaşanmamıştır. Harekete geçirilmiş bulunan büyük potansiyelin, kolayca frenlenebileceğini ya da bugünkü gidişe eğitim politikaları (yönetmeliklerle) ile çözüm bulunacağını sanmıyorum. Politikaları çok sık değiştirerek çözümleri güçleştirdik, geciktirdik. Bu nedenle temel sorunun tanısını yapamıyorum. Kültürde olduğu gibi, çoğu sorunlar hem sonuç hem de sebeptir. Ancak temel sayılabilecek bazı çözümlerin - okulda değil - toplumda bulunacağını öneriyorum.

Şöyle sıralayım:

Amaç/hedef : Eğitimi değerlendirme ölçütümüz üniversiteye giriş başarısı olmamalı... Üniversite mezunu başarılı mı? vb...

Birlik/İkilik : Laik antilaik (İmam Hatip) ikilinin çözümü çok programlı liseler olabilir. İkiliğin çözümü birlik değil çoğulculuktur.

Öğretmen Sorunu : Bugünkü eğitim, çoğunlukla yetersiz sıradan öğretmenlerin elindedir. Öğrencinin okul yılları boyunca bir-iki tane iyi öğretmenle karşılaşması, iyi öğrenciyi öğretmen olmaya özendirir. Başka bir çözüm bilemiyorum.

Mesleki Öğretim : Meslek/üniversite ayrımını merkezi sınavla değil ortaöğretimde yapabilmeliyiz. Öğrenciyi tanımalı, tanıyarak yöneltmeliyiz en uygun mesleğe...

Eğitim Teknolojisi : İletişim teknolojisi eğitimin amacı değil aracıdır. Bilgisayar ile bilgi iş-

lem sürecini ayırabilmeliyiz. Teknoloji yalnız bilgisayar değildir; görsel-işitsel araçlardan yoksun bir okulda bilgisayar etkili olamaz.

Kitle İletişim : Radyo ve TV kanallarını, yalnız körgün eğitimdeki eksiklerimizi kapatmak (örtmek) için değil yaygın eğitim amacıyla da kullanabiliriz. Kablolu TV'de 30 kanala erişen ülkemizde de hâlâ bir eğitim kanalı kuramadığımızı göre, eğlence ve genel kültür programlarımızı eğitim amaçlı yapabiliriz. Okulda çocuğu eğitirken, TV ekranında ana-babayı ve aileyi, toplumu eğitebiliriz, eğlendirirken.

Eğitimde Reform : Eğitim çok çözümlü bir sorundur. Zaman zaman köklü ve kökten reformlar yapmak zorunda kalmamak için, eğitimde program değerlendirmeyi ve geliştirmeyi, sürecin ayrılmaz bir ögesi haline getirebilir, öğretmenin bu süreçte katılmasını sağlayabiliriz. Şu dersane ve hazırlık kursu çılgınlığından bir an önce kurtarmalıyız öğrenciyi ve toplumu. ”

Okuyucunuza vermek istediğiniz son bir mesaj (varsa) nedir

“Eğitimle insan olan insanın en temel haklarından biridir eğitim hakkı. Kişinin bu hakkını isteme özgürlüğü de olmalıdır. Ancak hak ve özgürlük yeterli değildir. Eğitimin amacı - üniver-

sityeye giriş değil de - kişinin kendini gerçekleştirme işe, **kişilerin kendilerini geliştirme görevleri** de vardır, kendilerine, ailelerine, atalarına ve torunlarına karşı. **İnsan Hakları Evrensel Beyannamesi'nin** doğru yorumu böyledir. Öğrenmeyi öğretmeye çalışmak yerine, öğrenmeyi öğrenebilsek, hayat boyu öğrenmeye devam edebiliriz. **Kendimizi gerçekleştirebiliriz.** Öğrencilerimizi öğrenmeye özendiririz ancak. Onları **özendirebilmek** için, öğretmenler olarak onlardan birşeyler öğrenmeye, onlara açık ve hazır olmalıyız. Eğitim bir öğrenme-öğretme ilişkisi değil, bir **birlikte yaşama**, paylaşma sürecidir. Bu gerçeği görüp yaşayanları eğitime çekmenin yollarını bulmalı onları orada tutmalıyız. Zor, çünkü çok basit -değil mi? Zor ama imkansız değil. En azından denemeye değer, diyorum. ”

Gerçekten çok önemli bilgiler verdiniz, hocam. Teşekkür ederiz.

“Türkiye'de Okul Öncesi Eğitimi”

Konulu Bir Panel Yapıldı

*B*akırköy bölgesi okul öncesi eğitim kurumlarının yaptıkları çalışma sonucunda düzenlenen ve "**Eğitimde Arayışlar Panel ve Konferanslar Dizisi**" çerçevesinde Özel Kültür İlkokulu tarafından organize edilen "**Türkiye'de Okul Öncesi Eğitimi**" konulu panel 12 Mayıs 1994 tarihinde Yunus Emre Kültür Merkezi'nde gerçekleştirildi.

Okul öncesi eğitimden yararlanan öğrenci oranının oldukça az olduğu ülkemizde, eğitimin bu alanının detaylı bir şekilde tartışılmasını ve sorunların gündeme getirilerek çözüm yollarının aranmasını amaçlayan bu panele, Milli Eğitim Bakanlığı Özel Öğretim Kurumları Genel Müdürü **Mehmet Efeoğlu**, M.E.B. Okul Öncesi Eğitimi Genel Müdürü **Hüseyin Atılgan**, Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu Genel Müdürlüğü Temsilcisi **Figen Özden**, Kültür İlkokulu Akademik Kurul Başkanı **Prof. Dr. Ayla Oktay**, **Prof. Dr. Ümit Meriç Yazan**, Kültür Anaokulu Yöneticisi **Bahar Akıngüç Günver** ve Birsun Çocuk Yuvası Yöneticisi **Mevlûde Birsun** konuşmacı olarak katıldılar. Prof. Dr. Ümit Meriç Yazan, velilerin okul öncesi eğitimden beklentilerini vurgularken, Bahar Akıngüç Günver okul-öncesi eğitim kurumlarında eğitim yönetimi ve Mevlûde Birsun, bu kurumlardaki uygulama sorunlarını izleyicilere aktardı. "Okul Öncesi Korunmaya Muhtaç Çocuklar," "Türkiye'de Okul Öncesi Eğitimi ve Geleceğe Yönelik Çalışmalar" panelde ele alınan diğer konulardı.

"Türkiye'de Okul Öncesi Eğitimi" panelinin organizasyonunda görev alan okul öncesi eğitimi kurumlarının yöneticileri bir çalışma yaparak, M.E.B. Okul Öncesi Eğitimi Genel Müdürü ve M.E.B. Özel Öğretim Kurumları Genel Müdürü'ne sunulmak üzere ortak bir rapor hazırladılar. Bu raporda okul öncesi eğitim kurumlarının geliştirilmesi için öneriler bulunmaktaydı. Önerilerden bazılarını şöyle sıralayabiliriz:

✓ Okul öncesi eğitimi kurumlarının M.E.B ve Sosyal Hizmetler Genel Müdürlüğü gibi iki ayrı kurum yerine bir Genel Müdürlükte toplanması ve okul öncesi eğitim kurumu adının kullanılması,

✓ Öğretmen ve personel atamalarının kolaylaştırılması, esneklik sağlanması, Sosyal Hizmetler Genel Müdürlüğü'ne bağlı olarak çalışan Kreş ve Gündüz Bakımevi mensuplarına da M.E.B.'nin tanıdığı hakların tanınması,

✓ Okul öncesi eğitim kurumları için belirli bir kayıt ve kabul takviminin oluşturulması,

✓ Okul öncesi eğitim kurumlarının konunun uzmanı, okul öncesi eğitimde çalışmış, deneyimli modern denetim yöntemlerini bilen kişilerce periyodik olarak denetime tabi tutulması,

✓ Valilik tarafından salgın hastalık, kar ve buzlanma gibi nedenlerle okulların kapatılması gibi uygulamalarda ortak bir hareket şeklinin tesbit edilmesi,

✓ Yazılı ve görsel basın, özellikle hedef kitle olan ailelerin ve annelerin dikkatlerini okul öncesi eğitimin önemi ve gerekliliğine çekmesi gereklidir. Okulöncesi eğitim kurumlarının sadece bakım yapmadıkları eğitim işlevi olduğunun vurgulanması,

✓ Bu sektörde çalışan küçük işletmelerin devlete yardımcı olduğu bu nedenle donanım, materyal, kaliteli ders araçları ve standartlara uygun oyuncak üretilmesi, bu gibi konularda gereken desteğin verilmesi,

✓ Okul öncesi eğitimi dönemi aile eğitimi ile ilköğretim arasında bir dönemi kapsadığından ilköğretim okulları ile bağlantılı ve diyalog içerisinde çalışmak, okul öncesi eğitimde hazırlanmaya başlanan çocukların psikolojik dosyalarının da çocukla birlikte ilköğretim ve ilköğretime aktarılması,

✓ Okul öncesi eğitimi alanında çalışmalar yapmak üzere Okul Öncesi Eğitimi Vakfı'nın kurulması büyük yararlar sağlayacaktır.

Haz. **Nuran PULLUKÇU**
Kültür Koleji AR-GE Merkezi

Çağımızda Şiddet

Yrd. Doç. Dr. Nesrin KALE

A.Ü.E.B.F. ESTT Anabilim Dalı

Şiddet korku, saldırganlık, kavga ve hoşgörüsüzlük gibi olumsuz bir çok olguyu içeren ve tüm insanlık tarihi boyunca insanların topluca ya da bireysel olarak sık sık başvurduğu bir davranış; bir tepki biçimidir.

Şiddet Nedir?

Şiddet korku, saldırganlık, kavga ve hoşgörüsüzlük gibi olumsuz bir çok olguyu içeren ve tüm insanlık tarihi boyunca insanların topluca ya da bireysel olarak sık sık başvurduğu bir davranış; bir tepki biçimidir. Çoğu sayfası kanla yazılmış olan insanlık tarihinde insan yıkıcılığının şiddetini ve yoğunluğunu görmemek olanaksızdır. İnsanları şiddete sürükleyen nefret, öfke, yıkıcılık ve korku gibi tutkulardır ve bu tutkular kavgaların, savaşların gerekli koşulları haline gelmiştir.

Şiddet, **Erich Fromm**'a göre: temelinde yaşama karşı; yaşam ve insan sevgisine karşı bir umursamazlık duygusu yeşerten yıkıcı bir itkidir. Değişik şiddet biçimleri vardır; örneğin şiddetin en normal ve hastaliksız

biçimi oyunda ortaya çıkan şiddettir. Bu şiddet türü ilkel kabilelerin savaş oyunlarından Zen Budistlerinin kılıç oyunlarına dek pek çok örnekte görülebilir ve bu tür şiddette asıl dürtü yok etme değil, becerinin gösterilmesidir. Diğer bir şiddet türü; insanın kendisinin ya da başkasının yaşamını, özgürlüğünü, onurunu ve malını korumak için kullandığı, korkudan doğan, amacı yıkım değil koruma olan bir şiddettir (Ama sonunda bir yıkım olmayacağı garanti edilemez). **Fromm**'un sınıflamasında en tehlikeli, yıkıcı olan şiddet türü ise; öç alıcı şiddettir. Fromm'un uzayıp giden şiddet listesindeki şiddet biçimlerinin ortak özelliği, karşı taraftaki birey veya gruba duyulan yoğun bir sevgisizlik ve bu karşı taraf üzerinde egemenlik kurma isteği olup, bu isteği gerçekleştirme biçimi yani şiddetin ölçüsü de

temelde güçlülük ve sevgisizliğin (insancıl duyguların körelmişlik) derecesine bağlıdır.

Eski çağlardan beri insanlık tarihinin en trajik olaylarını yaratan bu yabanıl güdünün çağımızda da insanların birbirini acımasız bir şekilde ezmesine ve yok etmesine yol açtığını ve şiddetin kaynağı olan sevgisizlik ve hoşgörüsüzlüğün giderek arttığını gözlemlemekteyiz.

Son zamanlarda tüm dünyada olduğu gibi ülkemizde de bol şiddetli karelerin çoğunlukta olduğu filmler, diziler ve insanların birbirlerini yerden yere vurdularını spor adı verilen gösteriler çok daha fazla ilgi görmektedir. "Reality Show" adı verilen, gerçek hayattan alınan cinayet, tecavüz, dayak gibi konuların işlendiği programların ise yapılan araştırmalarda en çok izlenen programlar arasında olduğu

ortaya çıkmıştır. Televizyon ekranları ve gazete, dergi sayfaları vahşet sergileyen görüntülerden geçilmemekte, çocuklar için yapılan çizgi filmler bile buram buram kan ve şiddet kokmaktadır.

Şiddet, acımasızlık, nefret, sevgisizlik, sevgi, acıma, hoşgörü gibi insansal özelliklerden biri olup, insan ilişkilerinde ortaya çıkan yaşamsal gerçeklerdir. Bu nedenle, bu olguların, bazı film ve programlarda kişilere bir takım etiksel mesajlar vermek ve şiddet duygularını köreltmek, dolayısıyla bilimsel veriler ışığında eğitim amacıyla işlenmesi yararlı olabilmektedir. Ancak bazı film ve yayınlar da var ki, sadece ticari kazanç kaygısıyla, çocuklar ve bireyler üzerindeki olumsuz etkileri araştırılmadan, uzmanlara danışılmadan insanlara sunulmaktadır. Olumlu mesajlar sunan şiddet içerikli yayınlarda bile bu mesajın amaca uygun bir şekilde yerine ulaş-

Çocuklar şiddet olgusuyla önce ailede tanışmaktadırlar. Ülkemizde ciddi yaralama ve öldürme olaylarının % 50'si ailede gerçekleşmektedir.

Vahşi ceza

Kendisine küfür etti diye hurda buzdolabına kapattığı iki çocuktan biri boğularak öldü

Maltepe Esenyol Mahallesi Fatih Caddesinde oynayan İbrahim Aydın (5) ile Yunus Tektaş (7) adlı çocuklar, evsizede 16 yaşındaki M.Y.'ye küfür ederek kurtuldu. Çok sinirlenen M.Y. çocuklardan birini almak için izlemeye başladı. Buzdolabını kapatıp gitti. Arkadaşlarıyla birlikte İbrahim ve Yunus izlenimlerinden habersiz bir duvarın önünde hurda buzdolabına girince, M.Y. de arşını fraksi yitirmiş oldu. Herman buzdolabının kapısını kılmışken avızcağı genç, iki çocuğu ölüme bırakıp gitti. İki gün kilitli kaldı. Akşam çocukların gelmesiyle aileler polise koştu. Ancak mahalleli çocukların İbrahim'in arkasına hurda buzdolabını kapattığını, çocukları yurtdışına gönderdiğini bildirdi. Sonunda dolabın içinden sesler geldi. Çocuklar, kapıyı açınca ve dolabın içinden İbrahim ve Yunus'la hastaneye kaldırılmak istenmişti. M.Y. verdiği ilk ifadeyi, Sedici olarak bildirdi. Birler...

Üvey anne vahşeti

Çişini yapan 6 yaşındaki çocuğu yere çarparak öldürdü

Göğdane Öztürk'ün üvey annesi sonuçları... Çişini yapan 6 yaşındaki çocuğu yere çarparak öldürdü. Göğdane Öztürk'ün üvey annesi sonuçları... Çişini yapan 6 yaşındaki çocuğu yere çarparak öldürdü. Göğdane Öztürk'ün üvey annesi sonuçları... Çişini yapan 6 yaşındaki çocuğu yere çarparak öldürdü.

Öğrenciye kabloyla dayak... Terasta mangal yakarak kursunladılar... Altraba kavgasında silahlar konuştu... Kum yüzünden çıkma kavgada iki yaralı... Baraj kıyısında esrarengiz ceset... Metalcilerin kanlı kavgası... Polisi kandı... Ortaklığı reddeden kardesini öldürdü...

Ortaklığı reddeden kardesini öldürdü

Kum yüzünden çıkma kavgada iki yaralı

Baraj kıyısında esrarengiz ceset

Metalcilerin kanlı kavgası

Polisi kandı

Altraba kavgasında silahlar konuştu

Öğrenciye kabloyla dayak

Üvey anne vahşeti

Çişini yapan 6 yaşındaki çocuğu yere çarparak öldürdü

ması (algılanması) çok zor-ken, sadece şiddet sunan bu yayınların özellikle çocuklar üzerindeki olumsuz etkisinin çok derin olacağı açıktır.

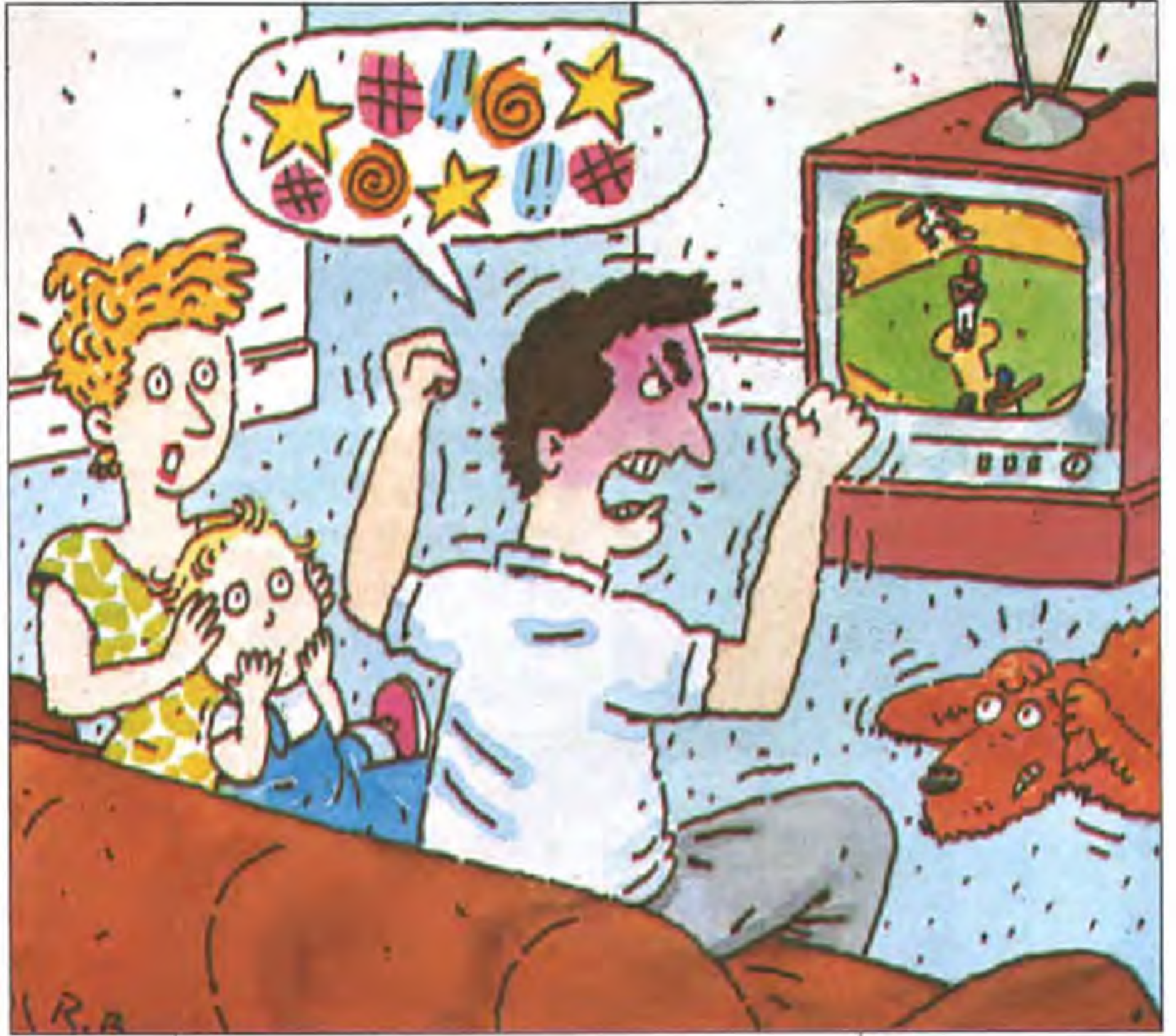
Ailede Şiddet

Çocuklar şiddet olgusuyla önce ailede tanışmaktadır. Ülkemizde ciddi yaralama ve öldürme olaylarının % 50'sinin ailede gerçekleştiği, cinayete kurban giden kadınların % 40'ının da kocaları tarafından öldürüldüğü yapılan bir araştırmada ortaya çıkmıştır. (Ank. Üniv. Psik. Kriz Uygulama ve Araş. Merkezi-Prof. Dr. Işık Sayıl) Yine bu

araştırmaya göre şiddete maruz kalan kadınların % 37'si çocuklarına şiddet gösteriyor. Bu nedenle şiddete maruz kalan çocukların gelecekte şiddet sergileme eğiliminin çok yüksek olacağını söyleyebiliriz; yani şiddet şiddeti doğuracaktır. Öldürülen kadınların % 40'ı kocaları tarafından, erkeklerin ise %10'u karıları tarafından öldürülmüş olup, bunların % 7'si kendini savunma sonucunda ortaya çıkan durumdur. Şiddetin ailede öğrenildiğinin en önemli kanıtı katillerin çoğunun aile içinde şiddete maruz kalmış olmalarıdır. Dolayısıyla aile içindeki şiddet bireysel bir sorun olarak kalmayıp çok önemli toplumsal sorunlara da yol açmaktadır.

Şiddetin Toplumsal Boyutu

Günümüzde tekrar hortlayan ırkçılık dünyanın bir çok ülkesinde yabancı düşmanlığı şeklinde ortaya çıkıp, kavgalara ve şiddet eylemlerine yol açmaktadır. Örneğin: Almanya'da

yapılan bir araştırmada gençlerin % 28'inin yabancılara karşı yapılan şiddet eylemlerini destekledikleri ortaya çıkmıştır. Bu gençlerin % 15'i Neo-Nazi akımın sadece sempaticanı olup, % 13'ü ise olaylara aktif olarak katılmaktadır.

Diğer taraftan yapılan araştırma sonuçlarına göre, toplumlarda yaralama, soygun, tecavüz, cinayet gibi suçların arttığı görülmekte ve buna bağlı olarak da insanların kendilerini savunmaları için gerekli silah, araç vs. yi üreten bir sektör ortaya çıktığı bilinmektedir. Şiddet korkusu yüzünden oluşan bu "paranoya sektörü"; acı biber özü içeren gözyaşartıcı ve sersemletici spraylerden, köpek havlaması alarmına ve çok çeşitli silahlara kadar bir çok ürün sunmaktadır.

Sözgelimi Amerikalıların bu ürünlerle evlerindeki güvenlik sistemleri-

Şiddet unsuru taşıyan yayınlar toplumun maddi-manevi değerlerinin yok olmasına; bireylerin duyarsızlaşmasına, çocuklar ve gençlerde saldırganlık eğilimlerine yol açmaktadır.

ne bir yıl içinde harcadığı paranın 400 milyon doları bulduğu, üstelik bu rakama serbestçe satılan silahların dahil olmadığı bildirilmektedir.

Bireylerin, özellikle çocukların şiddet eğilimlerini körükleyen önemli unsurlardan biri de filmler, diziler, gazete, çeşitli program ve yayınlardır. Uzmanlara göre, yazılı ve görsel basında şiddet

ve vahşet olaylarının sık yer alması toplum sağlığı açısından son derece sakıncalıdır, çünkü bu yayınlar toplumun maddi-manevi değerlerinin yok olmasına; bireylerin duyarsızlaşmasına, çocuklar ve gençlerde saldırganlık eğilimlerine yol açmaktadır. Bu duyarsızlık, günümüzde artık öyle bir noktaya ulaştı ki, kişiler çok büyük şiddet-vahşet olaylarını bile herhangi bir olaymış gibi karşılayıp; "bana ne" demektedirler ki bu, bir tepkisizlik

olup, bir çok değerın çözülmesine yol açarak toplum için büyük tehlikeler taşımaktadır.

Çeşitli film ve reality showlarda yüzlerce cinayet, tecavüz, saldırı gibi şiddet içeren sahneleri izleyen çocuk ve gençlerde çevreye ve yaşadıkları topluma karşı yoğun bir güvensizlik ve herşeyden şüphe etme duygusu oluşmakta ve bu durum da genç beyinlerdeki takıntıları, saplantıları artırılmaktadır. Bu saplantıdan kurtulmak için, çoğu kez gördüğü örneklerde olduğu gibi şiddete başvurmakta ve böylece de kendini güçlü hissetmektedir.

Yine çoğu çizgi fimlerin içerdiği şiddet ve bilim kurgu öğeleri de çocuklarda saldırganlık ve korkuya yol açmaktadır. Uzmanlara göre, çocuklar gerçekte düşü ayırt edemezler. Çizgi film kahramanı gücü temsil eder, düşmanlarla savaşır, şiddet kullanır. Bu kahramanı ilahlaştıran çocuklar onu çok kolay benimseyip, yaptıklarını yapmaya çalışırlar. Bilim kurgu filmlerindeki kahramanlar da çocukları ürkütüp, rüyalarına girmekte ve korkularını artırmaktadır. Bu tür filmlerin çocukların yaratıcılıklarını geliştirip, hayal güçlerini zenginleştirdiği de kabul gören görüşlerden biri olduğuna göre, bu filmlerin zararlı etkilerini törpülemek işi, gerek ailedeki gerekse medyadaki yetişkinlere ve eğitimcilerde düşmektedir.

Bilgisayar oyunlarına olan bağımlılıkların giderek artan çocuklar üzerinde yapılan son araştırmalar göstermiştir ki, şiddet motifleri taşıyan oyunları oynadıktan sonra çocukların bir kısmında (Örneğin İngiltere'de her beş çocuktan birinde) saldırgan davranışlar görülmektedir. Eğlendirici, zararsız ve eğitici olan oyunların yanısıra şiddet unsuru taşıyan oyunların çoğunda kurban konumundakiler kadın olarak çizilmekte; cins ayrımı ve ırkçılık körüklenmekte, şiddet olumlu-normal bir unsur olarak ortaya konmaktadır. İngiltere'de yapılan bir araştırma sonucunda sekiz çocuktan birinin şiddet ögesi taşıyan oyunları tercih ettikleri ortaya çıkmıştır.

ABD'de çocuk suçluların arttığını gösteren FBI raporunu okuduktan sonra Sağlık Bakanı Joycelyn Elders, endişelerini "*lütfen çocuğunuza oyuncak silah almadan iki kez düşünün. Plastik de olsa silah çocukların dokunmaması gereken bir şey*" şeklinde dile getirmiştir. Çünkü sözüge-

Gözlemci ve araştırmacılar son yıllarda Batı'daki orta dereceli okullarda bir şiddet patlaması yaşandığını belirtmektedirler.

çen rapora göre; 30 bin oyuncak silah soygunlarda kullanılmış, 1993 yılında 100 çocuk oyuncak diye gerçek silahla oynarken ölmüştür ve yine aynı raporda son on yılda çocuk suçluların sayısının %142 arttığı belirtilmektedir.

Gözlemci ve araştırmacılar son yıllarda Batı'daki orta dereceli okullarda bir şiddet patlaması yaşandığını belirtmektedirler. Bu durum, Fransız eğitim sistemini o kadar olumsuz etkilemiş ki İçişleri Bakanlığı 80 okulu sorunlu okul olarak ilan etmiş. Öğrencilerin tecavüz, hırsızlık ve saldırı davranışlarındaki tırmanışın sonucunda sadece Seine-St-Denis bölgesinde 1991-1992 ders yılında 246 öğrenci disiplin kuruluna verilmiş, bunlardan 113'ü öğretmenlere saldırmakla suçlanmış, tabii bu sonuca bağlı olarak da eğitimin verimliliği ve kalitesinde çok büyük bir düşüş olmuştur.

Aralarında gangster çeteleri kuran ve üzerlerinde çakı, makas ve daha sayısız kesici aletler bulunan çocukların, saldırılarında çok acımasız oldukları hatta bazen profesyonel yöntemler kullandıkları görülmüştür.

Başka ülkelerden de bazı çarpıcı istatistiksel sonuçlar verilebilir; sözcülemi (Almanya); Hamburg'daki okulların % 56'sında son üç yıl içinde şiddet olayları artmış. Berlin'de öğrencilerin en az % 40'ı bir kez şiddet eylemlerinin kurbanı olmuş. Bu öğrencilerin % 17'si şiddetten korunabilmek için şiddete yöneliyor. Wuppertal'da okulda yaşadıkları şiddetten etkilenen çocukların %70'i karn ve başağrısından şikayet ediyor. ABD'de; her beş öğrenciden biri okula silah getiriyor. Okulda ve okul çevresinde günde 16 bin, yılda 3 milyon şiddet olayı meydana geliyor. İngiltere'de; ilkokul öğrencile-

rinin % 20'si televizyon başında geçirdikleri 40 saat içinde 800 şiddet olayına tanık oluyorlar ve bu da onları şiddete itiyor. İsveç'te; yaşları 6 ile 10 arasında değişen çocukların % 40'ı insanların sadece vurularak öldüğüne inanıyor. 10 yılda 15 bin saat ders çalışan öğrenciler aynı süre içinde 18 bin saat TV izliyorlar.

Sonuç olarak, baştan beri belirtilen örnekler ve araştırma sonuçları ışığında diyebiliriz ki, bireyleri, özellikle de korumasız ve her türlü tehlikeye açık olan çocukları ve gençleri dolayısıyla toplumları şiddete, kavga

ve savaşa karşı korumanın en etkili yolu **eğitim** olup, hem medya aracılığıyla öncelikle ebeveynler uzmanlar tarafından sık sık uyarılmalı; hem de okullarda eğitimciler aracılığıyla bu şiddet olgusunun ve olaylarının üzerine bilinçli olarak eğilinmeli ve öğrencilere **kardeşlik, sevgi, hoşgörü, barış** gibi insancıl değerlerin önemi kavratılmalıdır. Hatta bunun en pragmatik yöntemi de okullardaki öğrenci-öğretici ilişkisini bu olgular üzerine inşaa etmektir, çünkü toplumun genelinde bu kavramları yaşatabilmenin en genel geçer ve kesin çözüm yolu, insanın yabani içgüdülerini törpüleyici, psikolojik gözetim ve telkine dayanan bir eğitimden geçer.

Bireyleri, özellikle de korumasız ve her türlü tehlikeye açık olan çocukları ve gençleri dolayısıyla toplumları şiddete, kavga ve savaşa karşı korumanın en etkili yolu EĞİTİMDİR.

KAYNAKLAR

Cumhuriyet Dergi, 16.01.1994, s. 408.

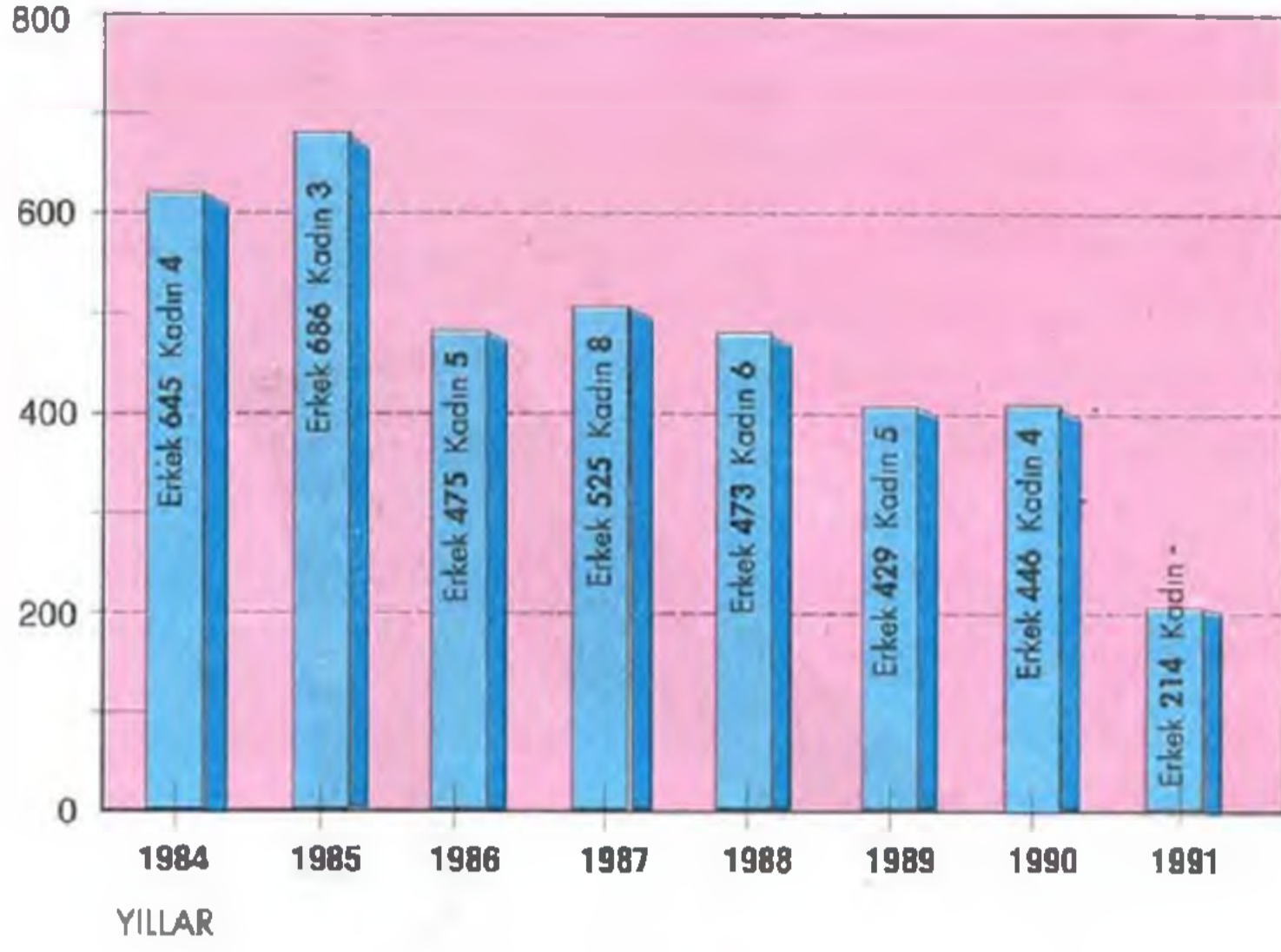
Cumhuriyet Gazetesi 18.01.1994

FROMM Erich, Sevgi ve Şiddetin Kaynağı. Payel Yan. 1979, İstanbul

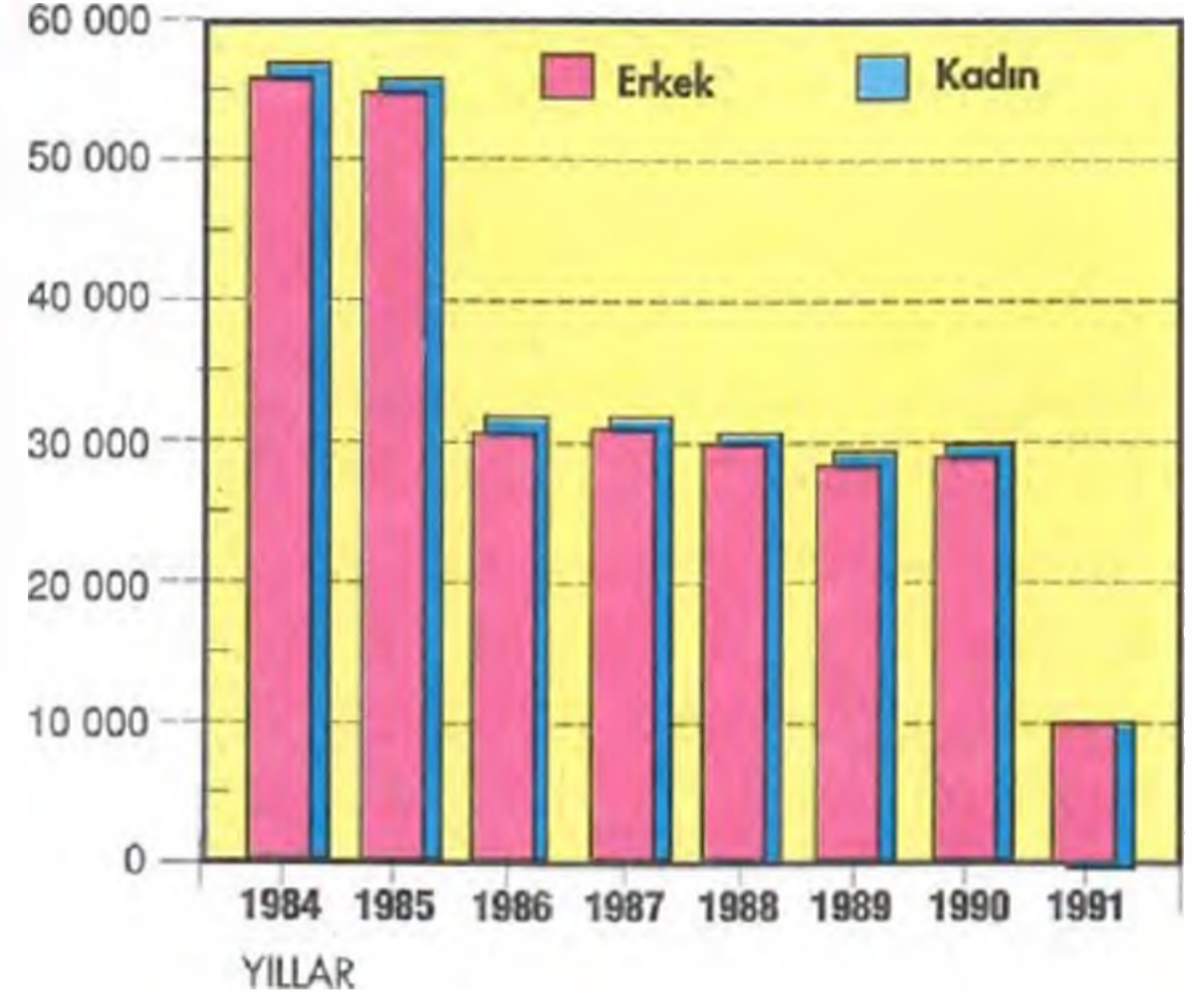
Hürriyet Gazetesi. 19.02.1994

Aşağıdaki grafik ve tablolar, ülkemizde suç işleyen çocuklara ve yetişkinlere ait tanımlayıcı bilgileri içermektedir.

Şekil 1: Çocuk İslah Evindeki Çocuk Tutuklular (1)

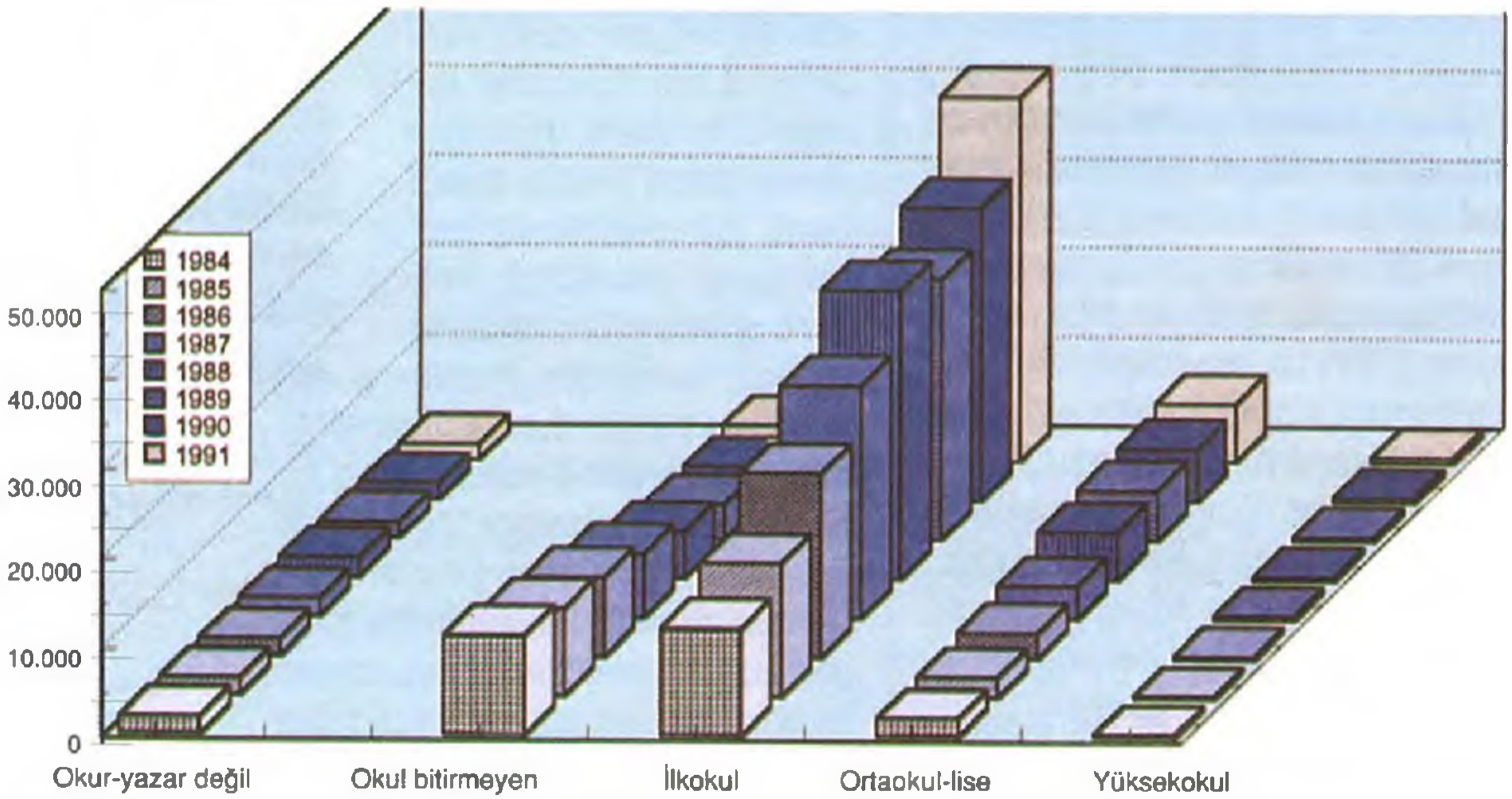
Şekil 2: Cinsiyetine Göre Cezaevlerindeki Hükümlüler (1)

Şekil 3: Çocuk İslah Evinde Giren Hükümlü Çocukların Suç Türleri (2)

İller	Suçlar	Adam öldürme	Hırsızlık	Irza geçme	Fili livata	Yaralama	Gasp	Diğer	TOPLAM
ANKARA		14	56	18	11	2	1	3	105
ELAZIĞ		14	41	5	12	7	6	9	94
İZMİR		24	156	28	19	12	25	11	275
SİNOP		16	44	22	15	5	13	2	117
TOPLAM		68	297	73	57	26	45	25	591

Şekil 4: Okuryazarlığa Göre Cezaevine Giren Hükümlüler (1)

Kaynaklar: (1) T.C. Başbakanlık Devlet İstatistik Enstitüsü, Türkiye İstatistik Yıllığı (1993), Yayın No: 1620, DİE Matbaası, Ankara, Kasım 1993.

(2) T.C. 1988 Başbakanlık Adalet İstatistikleri, Yayın No: 1490, DİE Matbaası, Ankara, Aralık 1991.

Anneciğim Neden Beni Dövüyorsun?

Uzm.Araş.Gör. Figen BAŞAR

A.Ü. Ziraat Fakültesi Ev Ekonomisi
Y.O. Çocuk Gelişimi Anabilim Dalı

Dünya üzerindeki herhangi bir canlıya verilebilecek en kötü ve en ağır ceza dayaktır. Suç ne olursa olsun ceza asla dayak olmamalıdır.

Kültürümüzde, anne ve babaların çocukları üzerinde sahip oldukları hakları nasıl kullandıklarına toplum tarafından hiç dikkat edilmemiş ve ailenin çocuk için her zaman en güvenli, sevgi dolu bir ortam olduğuna inanılmıştır. Oysa pek çok anne ve baba, terbiye etme maskesi altında bilinçli ya da bilinçsiz olarak çocuklarına eziyet etmekte, acı çektirmekte ve çocuğun fiziksel, ruhsal, zihinsel ve toplumsal gelişmelerini olumsuz yönde etkileyerek, sağlıksız bireyler yetiştirilmesine neden olabilmektedirler (Özdemir, 1989).

Ebeveynin çocuğa bakış açısı, çocukla ilgili beklentileri, ailede geçerli disiplin anlayışını belirleyen etkenler arasındadır. Anne ve babaların uyguladıkları disiplin yöntemlerinin seçiminde, kişisel deneyimleri kadar, yakın çevrelerinin, gelenek ve göreneklerin önemli rol oynadığı bilinmektedir.

Disiplin, aile içindeki denge ve düzenin oluşturulmasında büyük önem taşımaktadır. Ancak çoğu ailelerde "cezalandırma" ile eş anlamda değerlendirilmektedir. Oysa disiplin, çocuğa istenilen davranış ve alışkanlıkları öğretmeyi, kendi kendini denetleme ya da iç denetim olan ahlak gelişimini sağlamayı amaçlayan bir yetiştirme anlayışıdır. Bu anlayışın temelinde "öğreticilik" yer almaktadır. Amaç çocukta oto kontrolü yani "kendi kendini denetleyebilme" yeteneğini geliştirmesinin yanısıra sorumluluk duygusunun kazandırılması olmalıdır (Yavuzer, 1992).

Bazı ana-babalar, çocuklarını disipline ederken sıkı bir tutum içine girerek çocuğu sürekli denetim ve baskı altında bulundurmaktadır. Bu tür

Disiplin, çocuğa istenilen davranış ve alışkanlıkları öğretmeyi, kendi kendini denetleme ya da iç denetim olan ahlak gelişimini sağlamayı amaçlayan bir yetiştirme anlayışıdır

ailelerde çocuğun kurallara sıkı sıkıya uyması beklenilmekte ve ceza ön planda tutulmaktadır. Ceza yöntemleri ebeveynlere göre değişse de amaç her zaman çocuğu sindirmek olmaktadır. Böyle bir disiplin ortamında, çocuk ile ana-babanın ilişkileri gergindir. Çocuk ana-baba eleştirisinden çekinerek attığı her adımda yanlış yapma korkusu içine düşebilir. Bu durumda çocuğa davranış esnekliği tanınmamış ve özgürlüğü sınırlanmış demektir.

Dayak, atanı küçülten, dövüleni utandıran, tanıklarını da en azından üzen bir davranış biçimi olup öğretici değeri olmayan ve etkisi kısa süren bir yıldırma yöntemidir.

Bazı ana-babalar ise, çocuğa istenilen davranış kalıplarını benimsetmek amacıyla bir disiplin ve ceza yöntemi olarak sıklıkla dayığa başvururlar. Dayağın hiç bir eğitimsel ve caydırıcı yönü olmadığı bugün artık bilinmektedir. Dünya üzerindeki herhangi bir canlıya verilebilecek en kötü ve en ağır ceza dayaktır. Suç ne olursa olsun ceza asla dayak olmamalıdır.

Dayak, atanı küçülten, dövüleni utandıran, tanıklarını da en azından üzen bir davranış biçimi olup öğretici değeri olmayan ve etkisi kısa süren bir yıldırma yöntemidir. Çoğu kez çocuk hak ettiği için değil, anababa sınırlı olduğu için dövülmektedir. Bir ailede dayak çok sık kullanılan disiplin aracı haline gelmiş ise

bu konuda ciddi bir sorun olduğu bilinmeli ve üzerinde durup düşünülmesi gerekmektedir.

Dayağın temelden yanlış bir eğitim yöntemi olduğunu görmek, dayak ortamında yetişen çocuk için imkansızdır. Çocuk tarafından dayağın olağan sayılması, onun kötü izlerini bir ölçüde hafifletebilir, fakat sürüp gitmesini önleyemez. Dayağın etkili bir disiplin aracı olduğu kadar, bu etkinin kısa sürdüğü, yinelendikçe etkinin azaldığı ve uzun dönemden sonra da tamamen ortadan kalktığı bilinen bir gerçektir. Dayak korkusuyla kazanılan usulculuk yüzeysel ve geçici olup sonuçta çocuğun içinde öfke birikimi yaratabilir (Varol, 1988).

Çocuk disiplininde hafif ve uyarıcı nitelikte olan cezalar her anababanın başvurabileceği yöntemlerdir. Yalnız ceza verilmesinde temel kural, çocuğun davranışları çığırından çıkmadan ve suç işlemeyi durdurulmasıdır. Bu, çocuğa kesin bir dille anlatılmalıdır. Cezalandırma en etkin yol, çocuğun suçuna karşılık sevdiği birşeyden yoksun bırakılmasıdır. Ancak ceza suçla orantılı ve uygulanabilir nitelikte olmalıdır. Çocuklar için önem taşıyan durumlar ceza aracı olarak kullanılmamalıdır.

Çocuk, yaptığı olumsuz davranışın sonucuyla baş başa bırakılmalı ve bu davranışı düzeltmesi sağlanmalıdır. Çocuğun dikkatsizlik ve kasıtlı kırıldığı camın bedelini harçlığından ödemesi halinde alacağı ders, yiyeceği dayaktan daha etkili olacaktır. Çünkü bu yol çocuğa kendi davranışının sonucuna kendisinin katlanacağını öğrettiğinden, çocuğun aynı hatayı tekrarlamamasını sağlayacaktır.

Cezanın suça uygunluğu kadar tutarlılığı da önemlidir. Aynı davranış birgün hoşgörülüyor ertesi gün cezalandırılıyorsa cezanın eğitici değeri olmamaktadır. Ceza vermeden önce, çocuğu dinlemek, haksız ya da aşırı cezalandırma olasılığını azaltabilir. Ayrıca anababaya düşünme, çocuğa da yaptığını görme fırsatı verebilir. Çocuk kendini savunduktan son-

ra cezaya daha kolay katlanabilir. Önemle üzerinde durulması gereken bir diğer nokta ise, çocukların duygu, düşünce ve isteklerinden dolayı değil, davranışlarından dolayı cezalandırılmalarıdır. Çocuk içtenlikle dile getirdiği yakınmaları ve açıkladığı olumsuz duyguları yüzünden, ceza görmemelidir.

Disiplinde ceza kadar ödül de büyük önem taşımaktadır. Ödül anne ve baba tarafından hak edildiğinde verilmeli, sadece görevini yapan çocuk gereksiz yere ödüllendirilmemelidir. **Sosyal ödül** olarak adlandırılan güzel bir söz, bir öpücük, başkalarının yanında çocuğu övme gibi ödüller gerektiğinde sıklıkla uygulanabilmeli, buna karşılık oyuncak, bisiklet, bilgisayar almak gibi maddi ödüllere çok nadir durumlarda başvurulmalıdır (Yavuzer, 1992).

Açıkça görülmektedir ki, çocuğun kişiliğinin oluşumunda, gelişiminde anababa-çocuk ilişkisinin rolü büyüktür. Bu noktadan hareketle anababaların çocuklarıyla sağlıklı iletişim kurabilmeleri için şu esasları dikkate almaları gerekmektedir:

● Öncelikle anne ve babalar, çocuklarını tanımalı onları ilgi ve yetenekleri doğrultusunda yönlendirecek yapıcı ve yaratıcı ortam hazırlamalıdır.

● Anne ve babalar çocukları için en önemli besinin "**sevgi**" olduğunu bilecek, çocuklarına yeterince ilgi ve sevgi göstermelidirler. Bu konuda aşırıya kaçılmamalıdır. Aşırı sevgi ve ilgi çocuğu bencil ve antisosyal yapabilir.

● Yine anne ve babalar çocuklarını kardeşleriyle veya komşu çocuklarıyla kıyaslama yoluna gitmemeli, her çocuğun kendine özgü ilgi ve yeteneklerinin olabileceğini gözönünde bulundurmalıdırlar.

Bu konuda devlete düşen sorumluluk ise; ailelerin çocuk gelişimi ve psikolojisi konusunda bilinçlendirilmeleri için televizyon, radyo, gazete vb. kitle

iletişim araçlarından yararlanılarak konunun önemini vurgulamasıdır. Dolayısıyla davranış değiştirme yönünde ailelere rehberlik yapılabilir.

● Kriz ve problem durumlarında ailelerin kolaylıkla yardım alabilecekleri

"**aile danışma merkezleri**" veya bu yönde hizmet verecek "telefon hattı" kurulabilir.

● Çocuğun ruh sağlığının onun yaşamı ve kişiliği üzerinde çok önemli etkisi olduğu düşünülerek koruyucu aile hizmetleri yaygınlaştırılabilir.

● Ülkemizde "*anababa okulu*", "*evliliğe hazırlık*" gibi herkesin katılabileceği kurslar açılarak evliliğe veya çocuk sahibi olmaya hazırlanan çiftlere bilgi verilebilir.

Sonuç olarak, tüm koşullarda çocuklara önem verilmeli ve sevgiye layık bireyler oldukları hissettirilmelidir...

Çünkü onlar cezadan çok sevgiyi hak etmektedirler.

KAYNAKLAR

ÖZDEMİR, S.A., 1989. Çocuğun Fiziksel Yönden İstismarı ve İhmalı, H.Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Ankara.

VAROL, H., 1988. Yozgat İli Köylerinde Ailelerin Uyguladıkları Çocuk Disiplin Yöntemleri, A.Ü. Fen Bilimleri Enstitüsü (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Ankara.

YAVUZER, H., 1987. Çocuk ve Suç. Evrim Matbaası. Ankara.

YAVUZER, H., 1992. Ana-Baba ve Çocuk. Remzi Kitabevi. 5. Basım. İstanbul.

Cezalandırmada en etkin yol, çocuğun suçuna karşılık sevdiği birşeyden yoksun bırakılmasıdır. Ancak ceza suçla orantılı ve uygulanabilir nitelikte olmalıdır.

Ana-Baba-Çocuk Arasındaki Çatışmalar ve Çözüm Önerileri

Miryam ANJEL

Danışman Psikolog, M.A.

Nil beş yaşında bir kız çocuğudur. Pazar sabahları saat 8'de uyandığında, salondaki televizyonu açar ve çizgi filmleri izlemeye koyulur. O sırada annesi ve babası, bütün haftanın yorgunluğunu giderebilmek için uyumaya devam ederler. Nil onları öpmek için odalarına girer ve azar ıştır. İstemeyerek salona geri döner. Daha sonra, televizyon programı ile ilgili bir soru sormak için annesini uyandırır. Annesi onu düşüncesizlik ve saygısızlıkla suçlar. Saat 9'a doğru Nil'in karnı acıkır ve kahvaltı saatini öğrenmek için annesini uyandırır. Annesi uykusunun bölünmesine isyan eder ve Nil'e onu uyandırmaya devam ederse, o gün sokağa çıkamayacağını söyler. Her pazar sabahı Nil'in evinde aynı sahne yaşanır.

Bu olayda Nil ve annesi arasındaki ilişkide yaşanan bir soruna şahit oluyoruz. Nil'in ilgiye, annesinin de uyumaya, dinlenmeye ihtiyacı vardır ve ihtiyaçları çatışmaktadır. Bu çatışmayı çözmek için anne güce dayalı otoritesini kullanır. Kendi ihtiyacını ön plana alır, Nil'in davranışını ceza ile değiştirmeye çalışır ve kazanır. Nil beklediği ilgi ve sevgiyi alamayınca, kırgınlık, burukluk yaşar. Bu çatışma çözme yöntemine, **Yöntem 1** adını verelim ve şimdi Uğur'un evine konuk olalım.

Uğur 7 yaşında ve 1. sınıf öğrencisidir. Annesi serbest çalışmakta ve zaman zaman eve iş getirmektedir. Annenin masa başında iş yapmakta olduğu bir gün Uğur ondan ödeviyle ilgili yardım ister. Annesi kalkar ve Uğur'un sorularını yanıtlar. Tekrar masa başına oturduğunda dikkatini toplaması zaman alır. On dakika sonra Uğur yeniden annesini çağırır. Bu kez yazdıklarını göstermek ister. Annesi kalkar, ödeve göz atıp, yeniden işine koyulur. Oğlunun her ihtiyacına anında cevap verme sorumluluğunu taşıdığını düşünmektedir. Onun için önemli olan oğlunun mutlu ve huzurlu olmasıdır. Çalışan bir anne olmanın güçlüklerini yaşamaktadır. Uğur'un üçüncü seslenişinde kızdığını farkeder ama fedakar bir anne olduğu için hemen yanına gider. Bu arada işini bitirememenin huzursuzluğunu, sıkıntısını yaşamaktadır. Uğur ise davranışlarının annesi tarafından kabul edildiğini düşünerek sürekli "istemeye" devam eder.

Bu olayda da Uğur'un ve annesinin ihtiyaçları çatışmaktadır. Uğur'un annesi ile ortak zamana, annenin ise işini tamamlamaya ihtiyacı vardır. Nil'in annesinin aksine, Uğur'un annesi kendi ihtiyaçlarından hep ödün vermekte ve kaybetmektedir. Bu çatışma çözme yöntemine **Yöntem 2** diyelim.

Yöntem 1'de anne, çatışmayı güç kullanarak çözümlenmiş ve kazanmıştır. Uzun vadede bu yöntem kaybedenin kazanana kırgınlık, kırgınlık, düşmanlık duymasına yol açar. Bulunan çözüm sadece kazanan kişiye uygun olduğu için zorlamayla uygulanır. Kazanan kişi de zamanla suçluluk duyabilir. Kaybedenin ihtiyacı giderilmediği için sorun ortadan kalkmaz.

Yöntem 2'de ise anne, haklarından hep taviz vererek kaybeden konumuna düşmüştür. Çatışmadan kaçmış, kendi duygularını ifade etmemiştir. Bu yöntemde kaybeden kazanana karşı kırgınlık duyar. Kazanan kişi hep ister, alır ve sınırları öğrenemez. Sorun ortadan kalkmaz.

Şimdi alternatif bir yöntemi tanımak üzere Ercan'ın evine gidelim.

Ercan, müziğe yeteneği olan 6 yaşında bir çocuktur. Okulda org çalmayı öğrenmekte ve evde öğrendiği şarkıları çalmaktadır. Ancak annesi ve babası, her an onu dinlemekten zevk almazlar. Özellikle akşam haberlerini seyrettiklerinde salonda org sesine katlanamazlar. Bu çatışma örneğinde Ercan'ın öğrendiklerini anne -babasına duyurma, beğenilme, takdir edilme ihtiyacı ile, anne - babasının haber dinleme ihtiyacı çatışmaktadır. Bu çatışmayı demokratik bir yöntemle çözmek isterler. Önce anne - baba kendilerini rahatsız eden davranışı tanımlarlar ve duygularını ifade ederler.

"Ercan, haber saatinde salonda org çaldığın zaman, haberleri dinleyemiyoruz. Haber izlemek bizim için önemli. Kaçırınca üzülüyoruz."

Ercan "Ama ben de size yeni şarkılarımı çalmak istiyorum." diyerek ihtiyacını dile getirir. Anne - baba : "Elbette, sen bu şarkıları bize dinletmekten zevk alıyorsun. Biz de seni dinlemekten hoşlanıyoruz. Ancak konserin haber zamanına rastlayınca, çatışma yaşıyoruz. Gel bu çatışmayı birlikte gözden geçirelim ve hepimize uygun bir çözüm bulmaya çalışalım."

Ercan "Peki ama nasıl?"

Anne "Çatışmamızı tanımladık. Şimdi aklımıza gelen bütün çözümleri yazalım."

İşte buldukları çözümler:

Ercan: "Daha geç saatte haber dinleyin."

Baba: "Haber saatinde orgu odanda çal."

Ercan : "Her akşam konser saatim olsun."

Anne : "Haberlerden önce bize çal."

Ercan : "Yatmadan önce çalayım."

Ercan : "Sabah okula gitmeden çalayım."

Anne : "Şimdi gel birlikte tek tek çözümleri değerlendirelim. Üçümüz için en uygun çözüme karar verelim."

Böylece çözümlerden bazıları üçüne de uygun öneriler olmadığı için listeden silinir. Geriye tek çözüm kalır. Ercan her akşam konser verecektir. Bu çözümün nasıl uygulanacağına yine birlikte karar verirler. Baba işten dönünce, Ercan 5-10 dakikalık bir konser verecek haber saatine kadar tamamlanmış olacaktır. Kararı ertesi akşam uygulamaya koymak üzere anlaşılır. Her bireyin katılımıyla ve sorumluluk almasıyla ortak bir çözüme karar verilmiş, böylece herkesin ihtiyacı karşılanmıştır. Zaman içinde kararın işleyişini kendi aralarında denetlerler.

Yöntem 3 adını verdiğimiz bu demokratik çatışma çözme yöntemi güce dayalı değildir; hiç kimse kaybetmez. **Dinleme, duyguları ifade etme, işbirliği, karşılıklı güven, sevgi ve saygıyı gerektiren bir süreçtir.** Bu yöntemin basamaklarını özetleyelim:

1- Çatışmayı (Sorunu) tanımlama: Hangi ihtiyaçların çatıştığı net bir şekilde açıklanır.

2- Çözümler üretme: Taraflar karşılıklı çözümler üretirler. Bu çözümler yargılanmadan tek tek not edilir.

3- Çözümleri değerlendirme: Tek tek bütün çözümlerin üzerinden geçilir. Bir kişiye bile uymayan çözüm listeden silinir. Kişi bu çözümün kendisine neden uymadığını açıklamalıdır.

4- En iyi çözüme karar verme: Listede kalan çözümler arasından taraflara en uygun, en gerçekçi ve uygulanabilir çözümde karar kılınır.

5- Bu kararın nasıl uygulanacağını belirleme: Uygulamaya ne zaman, nasıl başlanacağı ayrıntılı olarak konuşulur.

6- Çözümün zaman içinde uygulanırılığı ve çatışmayı ne derece çözdüğü denetlenir.

İlişkilerde önemli olan çatışmamak değil, iyi çatışmasını bilmektir. Halledilmemiş çatışmalar yıpratıcıdır; kızgınlığı besler. Çatışmalar çözümlendiği ölçüde ilişkiyi zedelemeyi aksine güçlendirir. **Yöntem 3**, çatışma çözümüne demokratik bir bakış açısı sunmaktadır. Örnek olayda görüldüğü gibi sürecin tamamlanması zaman alır, ancak gerçek ihtiyaçlar karşılandığı için sorun ortadan kalkar. Uzun vadede etkili olan bu yöntem, ev içi kuralların belirlenmesinde de kullanılabilir. Çocuklar da çözüm üretmeye katıldıkları için kararın sorumluluğunu taşırlar ve uygulamaya istekli olurlar.

Denemeye ne dersiniz?

KAYNAKLAR

FABER, A., MAZUSH, E. How to talk so kids will listen, how to listen so kids will talk, Avon Books, New York, 1980.

FİŞEK, G., SUKAN, Z. Çocuğunuz ve Siz. MEB Basımevi, İstanbul, 1983.

GORDON, Thomas. P.E.T Parent Effectiveness Training, New American Library, New York, 1975.

GORDON, Thomas. P.E.T. in Action, Wyden Books, New York, 1976.

Yaz Tatili Ve Çocuğunuz

Nuran PULLUKÇU
Danışman Psikolog, M.A.
Kültür Koleji AR-GE Merkezi

*Tatil, bir sonraki
çalışma
dönemine daha iyi
hazırlanmamıza
yarayan bir zaman
dilimidir.*

Yoğun bir çalışma döneminden sonra hepimizin istekle beklediği bir dinlenme sürecidir tatil. Kimine göre gezmek ve eğlenmek, kimine göre ise uyumak ve dinlenmek, kimine göre ise yeni şeyler okumak, öğrenmek, kurslara gitmek veya sayılanların hepsini gerçekleştirmek şeklinde tanımlanır. Kısacası tatil sözcüğü, her insana farklı duyguları ve etkinlikleri anımsatır.

Tatil, bir sonraki çalışma dönemine daha iyi hazırlanmamıza yarayan bir zaman dilimidir. Yetişkinlerin iş hayatlarındaki, öğrencilerin ise okul hayatlarındaki yeni bir döneme iyi bir başlangıç yapmaları, tatillerini değerlendirme şekillerine bağlıdır. Bu yazıda, çocuklarımızın tatillerini en iyi şekilde nasıl geçirebileceklerini ve anne baba olarak bu konudaki sorumluluklarını-

**Çocukların
tatil
zamanlarını boşa
geçirerek
harcamalarını
önlemek
ana-babanın en
önemli
görevlerinden
biridir.**

zı, onlara nasıl yardımcı olabileceğimizi beraberce inceleyeceğiz.

Yaklaşık 9 ay süren öğretim döneminde çocuklarımız yoğun bir tempo ile çalıştılar; yazılı, sözlü ve diğer önemli sınavlarda terlediler; kimi zaman sınav sonuçlarına üzüldüler, kimi zaman da sevindiler. Bizler de anne-baba olarak onlarla beraber aynı duyguları yaşadık. Sonuç olarak hem çocuklarımız hem de bizler güzel bir tatili hakettik.

İyi bir tatile başlamak için öncelikle, ailenin bütün bireylerinin durumları gözönünde bulundurularak ortak bir programlama yapılmalıdır. Çocukların tatil zamanlarını boşa geçirerek harcamalarını önlemek ana-babanın en önemli görevlerinden biridir. Anne-babalar öncelikle çocuklarını kendi programlarını yapmaları için teşvik etmeliler, fakat baskı yapmamalıdır. Çocuklarının hazırladığı programı gözden geçirmeli ve yapıcı eleştirilerle progra-

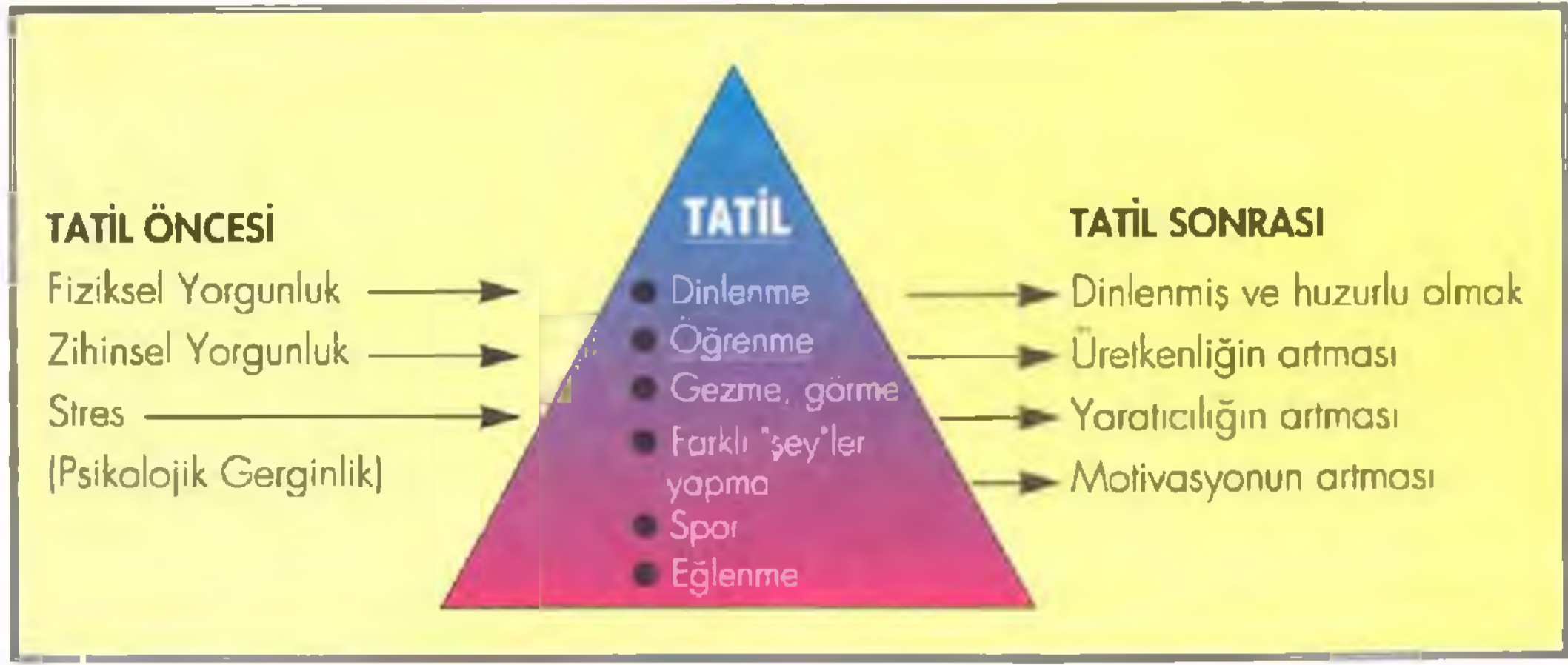
mı zenginleştirmeye özen göstermelidirler. Ancak üstünde önemle durulması gereken konu, bu programın katılmaması ve çocuğu zorlamamasıdır. Örneğin çocuğun çok erken saatte uyandırılıp, günde 3-4 saat ders çalışması için zorlanması gibi. Çocuğunuz, programına, mümkün olduğunca yapmaktan hoşlandığı aktiviteleri yerleştirmeli, bunun yanı sıra da kitap okumak, eğer başarısız olduğu dersler varsa eksiklerini kapatmak için çalışmak, iyi olduğu konuları pekiştirmek için tekrarlamak gibi öğrenmeye dayalı etkinliklere de yer vermeli. Çocuğunuzun tatil süresince kendi düzeyine uygun en az iki roman okuması gerektiği de unutulmamalıdır.

Tatil için program yaparken çocuğunuzun yaşı, cinsiyeti, ilgileri ve yetenekleri gözönünde bulundurulması gereken özelliklerdir. Değişik yaş gruplarındaki çocukların ilgileri ve hoşlandıkları şeyler farklıdır. Örneğin ilkökul dönemindeki bir çocuk daha çok akran gruplarıyla dışarıda oynamayı seçerken, buluş dönemine henüz girmiş çocuğunuz evde tek başına saatlerce müzik dinlemeyi tercih edebilir. Cinsiyet de önemli bir ayırıcı faktördür. Er-

kek çocuklar part-time bir işte çalışmayı isterken kız çocuklar annelerine ev işlerinde yardımcı olmayı tercih edebilirler. Tatil zamanını daha iyi değerlendirebilmek için program yaparken gerekli belirleyici faktörlerden birisi de çocuğunuzun *ilgi ve yetenekleridir*. Çocuğunuz, el becerisi isteyen işlerde başarılı olabilir, müzik ve resime karşı ilgi duyabilir, kolleksiyon yapmaktan veya maket uçaklar dizayn etmekten zevk alabilir. Bu konuda anne-babalardan beklenen, çocuklarını daha iyi tanımak için daha iyi birer gözlemci olmaları; ilgi ve yeteneklerini geliştirebilmeleri amacıyla onları teşvik etmeleri ve hobilerini gerçekleştirebilmeleri için zemin hazırlamalarıdır (materyal sağlamak gibi). Çocuğunuzun tatili ne şekilde değerlendireceğini belirleyen önemli unsurlardan birisi de ailenin *ekonomik olanaklarıdır*. Eğer tatilinizi çocuğunuzla beraber şehirde geçirmeyi planlıyorsanız, çocuğunuzun aynı ortamda sıkılmaması için onu ilgileri yönünde bir kursa gönderebilirsiniz (Örneğin İngilizce kursu veya resim kursu gibi...); bir işe girip

Tatil için program yaparken çocuğunuzun yaşı, cinsiyeti, ilgileri ve yetenekleri gözönünde bulundurulması gereken özelliklerdir.

çalışmasını önerebilirsiniz veya son günlerde yaygın olan **yaz okullarına** çocuğunuzu kayıt ettirebilirsiniz. Bu

kurslarda çocuklarınız kendi yaş grubundan farklı insanlarla arkadaşlık edecek ve sınav ortamı olmaksızın yeni bir şeyler öğrenmenin zevkine varacaktır. Eğer bir tatil köyünde veya şehirden uzak bir sahil beldesinde tatilinizi geçirmeyi planlıyorsanız, bırakınız çocuğunuz dilediğince spor yapsın, arkadaş grubuyla çevre gezilerine katılsın, bol bol yüzünsün ve bisikletle dolaşsın. Bu tür etkinlikler bir yandan hızlı bir büyüme periyodu içerisinde olan

çocuğunuzun fiziksel gelişimini, bir yandan da kişilik ve sosyal gelişimini olumlu yönde etkileyecektir.

Tatil ile ilgili bir yazı yazarken tatilin muhtemel olumsuz yönlerinden söz etmeden geçemeyeceğiz. Çocuğunuz tatil süresince yeni ve olumsuz alışkanlıklar edinebilir. Örneğin tatil süresince akran gruplarıyla daha sık beraber olacak olan çocuğunuz arkadaşlarından daha çok etkilenerek sigara içmek, zamanını kapalı ortamlarda saatlerce atari türü oyunlar oynayarak geçirmek, gece geç saatlere kadar TV

izlemek gibi alışkanlıklar edinebilir. Burada anne baba olarak sizlere düşen görev, çocuğunuzun enerjisini doğru yönlere kanalize edebilmek, onları ne aşırı baskıcı ve otoriter tavırlarla denetlemek ne de aşırı serbest bırakarak ilgisiz davranmaktır. Bırakınız, çocuğunuz kendi sorumluluğunu üstlensin!...

Yukarıda, tatil ve tatilin özelliklerini özetleyen bir tablo sunulmaktadır. **Tatil Öncesi, Tatil ve Tatil Sonrası** bölümlerinin altındaki unsurları sizler de, kendinizin veya çocuğunuzun kişiliğine uygun olarak çoğaltabilirsiniz.

Sonuç olarak diyebiliriz ki;

- Tatil, boşa geçirilecek bir zaman süreci değildir.
- Tatilde daha önce yapmaya fırsat ve zaman bulamadığınız etkinlikleri, hobileri gerçekleştirebiliriz.
- Tatil süresince düzenli uyumak, dengeli beslenmek yeni iş/okul döneminde bizim daha zinde olmamızı sağlayacaktır.
- Çocuklarımızın tatil süresince kendi düzey ve ilgilerine uygun kitap okumaları, onların dil ve düşünce gelişimlerini hızlandıracaktır.
- Tatil yalnız dinlenme, uyuma ve eğlenme ile geçirilmemeli... Yeni şeyler öğrenmek, bilgi eksiklerimizi kapatmak, bildiklerimizi pekiştirmek, kısacası **kendimizi geliştirmek** tatilin en önemli amaçlarından biri olmalı. Hepinize iyi tatiller diliyoruz.

Üretimde ve Tüketimde İnsan Faktörünün Önemi

Prof. Dr. Adil TÜRKOĞLU

Çukurova Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dekanı

Geri kalmışlığın en önemli nedeni üretimdeki düşüklük ve kalitesizliktir.

1990'larda "**ekonomik kalkınma**" yerine "**ekonomik büyüme**" deyimini kullanılmaktadır. Bu nedenle insan kaynaklarına verilen önem artmıştır.

Bireylerin niteliklerinin yükseltilmesi, bir üretim ögesi olarak ele alınması kalkınma stratejisinin merkezidir.

Kalkınma iki boyutta ele alınmaktadır:

- i) Ekonomik boyut
- ii) Para dışı boyut

Ekonomik boyut, paraya özgü büyümeyi, **para dışı boyut** da kültürel ve manevi kalkınmaya özgüdür. Böylece kalkınma *parasal* ve *kültürel* olarak ele alınmaktadır.

Otoritelere göre kalkınma, az gelişmiş toplumların bilerek ve isteyerek gelişmelerini hızlandırmalarıdır. Amaç, teknoloji üretimi aşamasına gelmek, sanayileşmektir. İstenen amaçlara ulaşmak, toplumun yapısını, davranışlarını ürünlerini değiştirmektir.

Bir ülke, çağ atladığını iddia ediyor ve gelirini, üretimini, tüketimini, yatırımını, diğer ülkelerin hızından daha düşük bir hızla artırabiliyor ise o ülke kalkınmakta değil, geri kalmakta olan bir ülkedir.

Ülkemizi kalkınmışlık açısından diğer ülkelerle karşılaştırsak, fert başına milli

gelirin 2000\$ olmasına ek olarak dış satım, dış alım, teknik, kültür, eğitim, yaşantı düzeyi gibi alanlara da ağırlık verilmelidir. Daha ayrıntıya inilirse, yetiştirilen insangücü, gazete okuma, tüketilen besin, hasta yatağı sayısı, doktor sayısı, boş zamanları değerlendirme değişkenleri de önemlidir. Geri kalmışlığın en önemli nedeni üretimdeki düşüklük ve kalitesizliktir. Çünkü zenginlik kalkınmışlık değildir; kalkınmada çok önemli bir unsurdur. Geri kalmışlıktan kurtulma bir **ulusal bilinçlenme**, değişme olayıdır.

Bu, yaratıcılığın yenileyiciliği, dünya pazarlarına açılmayı zorunlu kılar. Kalkınmada **bilgili toplum, becerili insan gücü**ne gereksinim vardır. Kalkınmanın beyni olan bireyin bilinçlenmesi; arama, çalışma, öğrenme, düşünme isteği ile donatılması ile mümkün olur. Bunların yolu ise eğitimden geçer.

Yıllarca, fizik sermayeye önem verilmiştir. 1980'lerden sonra insangücünün eğitimine olan yatırıma da, büyük önem verilmiştir. İnsan gücüne yeterli önem verilmezse, bilgi ve beceri noksanlığı, fiziki sermayenin gelişmesini engeller.

Geri kalmışlıktan kurtulma bir ulusal bilinçlenme, değişme olayıdır.

Eğitime ayrılan yatırım, üretime ve kalkınmaya dönüşür. Eğer ülke, eğitime yeterli yatırım yapmıyorsa fakirlik çemberini kırması olanaksızdır.

Geri kalmışlığın diğer nedenleri;

- Verimsiz çalışma,
- Uzmanlaşma noksanlığı,
- Ekonomik değişme bilincinin eksik olması,
- Bilgi eksikliği,
- Sermaye katlanmada beceriksizlik-dir.

Yukarıdaki nedenler bir araya gelirse fiziki sermaye etkili kullanılamaz.

Ülkemizde eğitimin kalkınmada yeri farklı bir anlam taşır. Ülkemizde genel eğitimden çok, teknik eğitime ve aynı zamanda ucuza malolan, az zaman alan, bireyin niteliklerini etkin ve belirgin biçimde arttıracak bir eğitime gereksinim vardır.

Eğitim düzenimiz kalite yerine kalitesizlik üretmektedir. Kalitesizlik ise, dünyadaki yarış pistlerinden tümünden kopmuş kuytu bir çöplükte hiç bir soruna hiç bir çözüm üretmeden, bireysel ihtirasların tepinmesidir.

Üretimde verim alamamamızın nedeni kalitesizliği ayıklayıp, kaliteyi ön plâna çıkarmak yerine, kaliteyi ayıklayıp kalitesizi ön plâna çıkarmak olmuştur. Ters çalışan bu mekanizma düzeltilmelidir.

Üretilen tüm mallar da kalite eğitiminin niteliğiyle ilgilidir.

Kalkınmanın yolu bilim ve araştırmadan, araştırmmanın yolu da eğitimden geçer.

- 1- Mal (kalem, buğday, otobüs)
- 2- Hizmet (öğretmenlik, memurluk)
- 3- Düşünce (roman, öykü, beste)

Üretim verimli olabilmesi için kitap, roman, öykü üretimi hizmet ve mal üretimine doğrudan etki yapar. Ülkemizde bir kitap 3000 baskı yapmaktadır. İllere göre *İstanbul*'da 600, *Ankara*'da 500, *İzmir*'de 300 kitap okunmaktadır. Bu nedenle ne yeterli hizmet verilmektedir, ne de kaliteli mal üretilmektedir.

Tüketim için de üretimdeki sorunlar söz konusudur. Birey hangi malı niçin tükettiğinin bilincinde değildir. Birey tüketimde bilinçsiz olunca, ne üretirsen ne satarsan kalite yükselmez düşer.

Tüketimde verimli kullanma yerine, verimsiz kullanma egemendir. Deterjan kullanımı, yağ kullanımı, giysi kullanımı nasıldır? Nasıl olmalıdır? Bu tür konular bir eğitim sorunu olup bugüne değin incelenmemiştir. Bu nedenle tüketimde de insan faktörü önemlidir.

Plânsız eğitim, (örneğin, açık öğretim, 57 üniversitenin çoğu) diplomalı işsizler ordusu yaratmaktadır. Kaynaklar israf olmakta, bu da anarşiyeye, düzenin bozulmasına sebep olmakta ve böylece kalkınmaya engel olmaktadır. Eğitim, bireyleri okullarda ZAPDETME amacıyla yapılsa, bu, kalkınmayı kösteklemektedir.

El işini küçümseyen, gelişmeyi, değişmeye karşı çıkan, olayları genişliğine ve derinliğine düşünmeyen, kalıplaşmış nesiller yetiştiren bir eğitim, kalkınma için uygun değildir.

Eğitim, araştırma, bilim, teknoloji ve kalkınma bileşik kaplardır. Kalkınmanın yolu bilim ve araştırmadan, araştırmmanın yolu da eğitimden geçer (Ülkemiz araştırma ve bilime katkı konusunda 41.'inci sıradadır).

Kalkınmada, üretim ve tüketimde **bilgi ve eğitim** en önemli yere sahiptir. Doğanın olumsuz güçlerini olumluya çevirmek, bilimsel ve teknolojik gelişmeleri insan mutluluğu uğrunda kullanmak için de, *insan* faktörü birincil öneme sahiptir.

1. Eğitim Bilimleri Kongresinin Ardından

Çukurova Üniversitesi Eğitim Fakültesi tarafından 28-30 Nisan 1994'te Adana'da gerçekleştirilen ve yaklaşık 160 bildirinin sunulduğu 1. Eğitim Bilimleri Kongresinde eğitim konusundaki çeşitli sorunlar tartışıldı.

ÇUKUROVA ÜNİVERSİTESİ VE EĞİTİM FAKÜLTESİ

Çukurova Üniversitesi genç üniversitelerimizden biri. 1973 yılında kurulmuş; kısa zamanda önemli bir gelişme göstererek Çukurova yöresinin bilimsel yaşamına canlılık kazandırmıştır. Halen 10 fakülte, 6 yüksek okul, 1 Devlet Konservatuarı, 1 Yabancı Diller Merkezi, 3 Enstitü ve 23 Araştırma ve Uygulama Merkezi bulunmaktadır. Üniversite, özenle düzenlenmiş ve yeşilin egemen olduğu çok geniş bir kampüse sahip. Öğrenciler, kampüs alanındaki her türlü spor, kültür ve kütüphane hizmetlerinden yararlanma imkanına sahip. Çukurova Üniversitesi ulusal ve uluslararası araştırmalar ve organizasyonlarla dikkatleri çekerken özellikle yabancı üniversiteler ve uluslararası kuruluşlarla işbirliğine büyük önem veriyor.

Çukurova Üniversitesi Eğitim Fakültesi, 12 yıllık bir geçmişe sahip. Fakültede halen 3 profesör, 5 doçent, 17 yardımcı doçent, 16 araştırma görevlisi ve 49 öğretim görevlisi çalışmaktadır.

Kongrenin amacı :

1 Eğitim Bilimleri Kongresi, eğitim-öğretim alanındaki kuramuygulama-araştırmaları biraraya getirmek ve tartışılmasını sağlamak amacıyla düzenlendi. Özellikle eğitim programları ve Psikolojik Danışma ve Rehberlik alanlarındaki araştırma sonuçlarının gündeme getirilerek kamuoyuna duyurulması hedef olarak belirlenmişti.

Çukurova Üniversitesi Rektörü **Prof. Dr. Can ÖZŞAHİNOĞLU** açılış konuşmasında kongrenin önemini dile getirdi. "1. Eğitim Bilimleri Kongresi, XXI. yüzyıla yaklaştığımız günlerde toplanıyor. Hızlı değişme ve gelişmeye ayak uydurmak ve bilgi çağına ulaşmış uluslar arasında yer almak zorunda bulunduğumuzu hepimiz biliyoruz... Kalkınmada birinci girdi insandır. Kalkınma bir bilgi ve eğitim işidir."

Kongre düzenleme kurulu başkanı ve Ç.Ü. Eğitim Fakültesi Dekanı **Prof. Dr. Adil TÜRKÖĞLU** yaptığı konuşmada kongrenin amaçlarını şu şekilde sıraladı:

- "Eğitim Programları ve Psikolojik Danışma ve Rehberlik alanlarındaki araştırmaları ve bu araştırmaların bulgularını tartışmak.
- Eğitim sorunlarımıza çözüm önerileri için tartışma ortamı yaratmak.
- Sorunlarımızı kamuoyuna duyurmak."

Kongrenin Organizasyonu :

Yaklaşık bir yıllık yoğun bir çalışma sonucunda gerçekleştirilen ve üç gün süren kongrenin organizasyonunun büyük bir başarı ile gerçekleştiğini söylemek mümkün. Bildiri sahipleri ile yapılan yazışmalardan bildirilerin sunulduğu salonlardaki ayrıntılara kadar tüm detayların özenle düşünüldüğü belliydi.

Açılış ve kapanış oturumları dışında üç gün 4 ayrı salonda paralel oturumlarda gerçekleştirilen kongre, eğitim ile ilgili akademisyenlerin yoğun bir etkileşim ve iletişim kurmalarını sağladı. Akşamları düzenlenen "akademik eğlence"ler kongreye renk kattı. Kongre süresinde düzenleme kurulunu oluşturan **Prof. Dr. Adil Türkoğlu, Doç. Dr. Banu İnanç, Doç. Dr. Ülkü Köymen, Doç. Dr. Ali Temel, Dr. Müfik Gömleksiz** ve Ç.Ü. Eğitim Fakültesi'nin tüm görevlileri başarılı bir organizasyon için yoğun bir çalışma sergilediler.

Kongrenin en başarılı ekibi hiç kuşkusuz **görevli öğrencilerdi**. Öğrencilerin üstlendikleri görevleri büyük bir içtenlikle yapmaları dikkatleri çekti.

Bildiriler :

Kongrede sunulan bildiriler genel olarak incelendiğinde eğitim-öğretimin çeşitli konularına ilişkin araştırmaların kongrede yer aldığı görülmektedir. Bildirilerin, öğretmen eğitimi, eğitim programları, rehberlik ve psikolojik danışmanlık ve özel eğitim konularında yoğunlaştığı söylenebilir. Halen uygulanmakta olan ders geçme ve kredi sistemi bir çok bildiriye ele alınarak çeşitli yönleri ile incelendi. Araştırmaya dayanan orijinal bildiriler dikkatleri çekerken bazı oturumlarda tartışmaya yeterince zaman ayrılmadı. "*Gençlerin Dünya Görüşleri Üzerine Bir Çalışma*", "*Üniversite Öğrencilerinin Cinsellikle İlgili Görüşleri ve Cinsel Doyumları*", "*Türkiye'de Sosyal Yapı ve Eğitim Programları*", "*Bilişlerin Ölçülmesi ve Karşılaşılan Sorunlar*", "*Bireyselleştirilmiş Öğretimde Öğretmenin Rolü*", "*Kaliforniya Tarih Kitaplarında İslamiyetin İşlenişi*", "*Türk Cezaevlerinde Eğitim Etkinlikleri İncelemesi*", "*Öğrenmenin Felsefesi Temelleri*". Başlıklarını sıraladığımız bu bildiriler, izlediğimiz kadarıyla dikkatleri çeken çalışmalardan bazılarıdır.

Kongrenin Değerlendirilmesi :

Kongrenin değerlendirilmesi konusunda genel görüşlerin belirlenmesi amacıyla öğrenciler, öğretim üyeleri ve düzenleme kurulundan aldığımız görüşleri aşağıda sunuyoruz.

Esin GEDİK Ç.Ü. Eğitim Fak. Eğ. Prog. ve Öğretim Bölümü Öğrencisi

"Burada çok güzel şeyler konuşuluyor. Benim dileğim bunların aynı güzellikte uygulamaya aktarılmasıdır. Özellikle eğitim sistemimizin yönlendirme boyutunda önemli sorunlar olduğunu düşünüyorum. Bu konudaki bilimsel çalışmalardan yararlanılabilir."

Ayşe ŞAŞOĞLU Ç.Ü. Eğitim Fak. Eğ. Prog. ve Öğretim Bölümü Öğrencisi

"Ülkemizin en önde gelen bilim adamlarını görme, tanışma ve dinleme fırsatı bulduk. Biz öğrenciler olarak kongreyi izlerken biraz zorlandık. Bazı kavramları anlamakta güçlük çektik. Öğrenciler için konuşma düzeyi biraz daha basit tutulabilir."

Behice TEMEL Ç.Ü. Eğitim Fak. Rehberlik ve Psk. Dan. Bölümü

"Görevli olduğum için çok fazla izleyemedim. Ama izlediğim bildirileri çok beğendim. Üniversite öğrencileriyle ilgili bildirileri izlemiştim. Bir de ben katılımın az olduğunu gördüm. Özellikle öğrenci katılımı azdı, bu beni şaşırttı. Bir de bölümümüz öğrencilerinin önemli bir sorununu söylemek istiyorum: Buradan mezun olunca bize yeterli kadro açılmıyor. Bu bizi çok üzüyor."

Nazire GÜNSÜR Ç.Ü. Eğitim Fak. Eğitim Prog. ve Öğr. Bölümü Öğrencisi

“Yeni bilgiler ediniyoruz. Gördüğüm kadarıyla hocalar da yoğun bir etkileşim içine girdiler. Öğrenci katılımı az... Ben kongrenin amacına ulaştığına inanıyorum. Ülkemizin bilgi tüketen bir toplum olmaktan çıkıp bilgi üreten toplum haline gelmesi gerekir. Bunun için bu tür çalışmalar çok önemli...”

Remzi DEMİR Ç.Ü. Eğitim Fak. Eğitim Prog. ve Öğr. Bölümü Öğrencisi

“Böyle bir kongrenin fakültemiz tarafından yapılmasından gurur duyuyorum. Gelişmiş toplumlar, örneğin Japonya'da bilgiye büyük önem veriliyor. Bilgiler, uygulamaya çok çabuk aktarılıyor.”

Yusuf BAĞCI Ç.Ü. Eğitim Fak. Eğ. Prog. ve Öğr. Bölümü Öğrencisi

“Eğitim sistemimizin üzerinde durulması gereken önemli sorunları var. Bence bu tür ortamlarda eğitim felsefemiz tartışılmalı. Eğitim konusu siyasetten mutlaka arındırılmalı. Bu tür çalışmaların devlet desteklemeli ve süreklilik sağlanmalı. Çünkü bilim hızla gelişiyor.”

H. Suat SADIŞ Ç.Ü. Eğitim Fak. Eğ. Prog. ve Öğretim Bölümü

“Kongre, hocaların ve üniversitelerin dayanışması, eğitim sorunlarımızın gündeme getirilmesi, bilgi alışverişi bakımından önemli bir ortam hazırladı. Ülkemizde en önemli eğitim sorunu bence eğitimin politika ile olan ilişkisi. Oysa politikacılar daha kısa vadeli çözümlere yöneliyor. Bu da çeşitli sorunlara yol açıyor.”

Yard. Doç. Dr. Aydın YAKA D.E. Ün. Buca Eğitim Fakültesi Öğretim Üyesi

Bir Eğitim Kongresinin ardından

“Kongreye ilişkin düşünceleri artılar-eksiler biçiminde gruplandırarak ikili bir çerçevede yapacağız.

“Kongreye İlişkin Artılar

1. Bir defa bu kapsamda, böyle bir kongreyi 7 yıllık geçmişi olan bir Eğitim Fakültesi'nin düzenlemiş olması gerçekten çok büyük bir başarıdır. Dolayısıyla başta Sayın Dekan Prof.Dr. Adil Türkoğlu olmak üzere tüm emeği geçenleri kutlamak, onlara teşekkür etmek gerekir. Planlama, organizasyon, yürütme, hizmet ve ağırlama kusursuzdu. Bu kapsamda bir etkinliğin eksiksiz işlenmesi, gerçekleştirilmesi çok güzel bir olay.

2. İki alana ilişkin olarak hazırlanan ve sunulan bildirilerin akademik açıdan belli bir bilimsel düzeyi tutturdıklarını rahatlıkla söyleyebiliriz.

3. Türkiye'de artık, eğitimle ilgili konularda, disiplinlerde yetişmiş, bu sorunları bilimsel açıdan araştıran, analiz eden, tartışan ve çözümler üreten azımsanamayacak bir "eğitimciler" topluluğunun oluşması ülkemiz-toplumumuz adına çok sevindirici bir durumdur. Bu olgu, geleceğe ümitle bakmamızı, şimdi olmasa da ileriye dönük olarak iyimser olmamızı sağlamaktadır. Demek ki artık eğitim sorunları sadece politik bakımdan değil, tüm cepheleri ile bilimsel açıdan tartışılabilir bir konuma gelmiştir.

4. Bilim birikimseldir. Bu bakımdan kongre, doğrudan veya dolayısıyla katılan öğrencilerimiz üzerinde olumlu bir etki yapacak, bundan sonra eğitim konusunda yetişecekler ışık tutacak, sonuçta da çok önemli ve gerekli olan bilimsel birikim, gelenek (ülke düzeyinde) oluşacaktır.

“Kongreye İlişkin Eksiler ve Gene Kongrenin Bize Düşündürdükleri de Şunlardır:

1. Kongrede eğitim programlarının kurumsal boyutuna ilişkin bildiriler çok azdı. Eğitim programlarını kurumsal açıdan sosyo-ekonomik gerçeklerimiz üzerine oturtamazsak (ki öyle görünüyor) uygulamadaki tüm çabalar yararsız hale gelir. Programların uygulama ve değerlendirme düzeyindeki başarısı bu kuramsal ilkelerin, hedeflerin gerçekçi olmasına bağlıdır. Şu üç öğeyi birbirine denk düşürmek zorundayız: Türkiye'nin ihtiyaçları-değişme doğrultuları, eğitim programlarının kuramsal yapısı ve programların pratiği.

2. Bildiriler sunulurken, uzunca bir süre ele alınan sorunun tanıtımından, yöntem ve tekniklerden, uygulama aşamasından bahsediliyor, sonuçta esas soruna, tartışma ve önerilere az zaman kalıyor; yani dinleyenlere düşünme, tartışmaya katılma fırsatı pek verilmemiş oluyor. Bildiriyi sunan, yöntem ve tekniğe ilişkin özet bilgi verip tartışmaya dönük açıklamalara yer vermelidir.

3. Kongrenin adı "I. Eğitim Bilimleri Kongresi" olarak belirlenmiş. Halbuki Türkiye'de, yanlış hatırlamıyorsak, genel mahiyette olmak üzere düzenlenen bu 4. Eğitim Kongresidir. Artık bundan sonra hangi üniversitede ve hange kentte düzenlenirse düzenlensin, kongreler ülke düzeyinde düşünülmeli ve ona göre sayı verip adlandırılmalıdır. Böylece kongrelerde bir bütünlük ve bilimsel bir birikim, zincir sağlanmış olacaktır. Bilgiler, sorunlar ve tartışmalar arasında bu geleneği ve birbirine bağlılığı yaratmak zorunluluğu vardır.

4. Bildiri konularının bir kısmı çok özel ve fonksiyonelliği oldukça zayıf eğitimsel ilişkileri, olayları ele almıştır. Dolayısıyla bu tür bildirilerin önemli bir pedagojik ve bilimsel katkısı olmamaktadır. Bu çalışmalarda fonksiyonel olmayan bulgular ortaya çıkmaktadır. Araştırmalarda ele alınan sorunların gerçek anlamda sorun olması ve sağlanan bulguların işe yarar olması gerekir."

Prof. Dr. Adil TÜRKOĞLU

Ç.Ü. Eğitim Fak. Dekanı

"Kongrede amacımız alanımızla ilgili araştırmaları tartışmak, sorunları gündeme getirmek ve kamuoyuna duyurmaktır. Şimdiye kadar İzmir'de Buca Eğitim Fakültesi, Hacettepe Üniversitesi ve daha önce de İstanbul'da Kültür Koleji eğitim kongresi düzenlemişti. Bundan sonra bir gelenek yerleştirmeyi düşünüyoruz. Her yıl belirli bir fakülte bu işi üstlenip kongreyi gerçekleştirecek. Bu çok önemli ve gerekli. Bir araya gelip etkileşimde bulunmak araştırma sorularından yararlanmak mümkün olacaktır. Böylece araştırmalar, doktora tezleri tekrarlanmaz. Burada da gördüğümüz gibi bildirilerin sunulduğu oturumlar kadar, akşamları ve aralardaki etkileşimler ve fikir alışverişleri çok yararlı oluyor.

Türkiye kritik bir dönemden geçiyor. Biz üniversiteler olarak şimdiye kadar hep eleştirdik. Çözümler üretmedik. Yeni çözümler üretmeye ağırlık vermemiz gerekiyor."

Prof. Dr. Can ÖZŞAHİNOĞLU

Çukurova Üniversitesi Rektörü

"Genelde bilimsel ortamlarda yayınlar tercih ediliyor. Yayınlar gerekli ama yeterli değil. Bir yayın yapmaktan çok daha önemli kongreler. Etkileşim ön planda olabiliyor. Kongrede sorulara cevaplar verilebiliyor. Gerekirse araştırmaya bazı eklemeler yapılabiliyor. Kongreye gelenlerin önemli kısmı konuyla ilgili kişiler olduğundan bu tür etkileşimler daha önemli ve gerekli. Ayrıca kongreler sosyal etkinlikler bakımından önemli. Yeni arkadaşlıklar oluşuyor. Belli konulardaki düşüncelerinizi tartışma imkanı bulabiliyorsunuz. Diğer yandan üniversitelerin yerleşmiş bazı imajları var. Oralara gidip onları görmek kısa sürede de olsa yaşamak yararlı oluyor. Ülkemizde genelde kongrelerin üniversitelerin kendi gayretleriyle yapıldığını görüyoruz. Ucuz olması düşünülüyor. Aksi durumda çok pahalı oluyor ve belirli hocalar katılıyor. Oysa bence mutlaka genç araştırmacıların kongrelere katılmalarının sağlanması gerekli. Bu da maliyeti düşürmekle olur. Dolayısıyla kongre organize eden üniversite ve fakültelere büyük yükler ve yorgunluklar getiriyor. Bu Anadolu'daki üniversiteler için daha çok geçerli. Görüldüğü gibi kongrelerin çok yönlü yararları bulunmaktadır."

Kongrenin genel olarak değerlendirilmesi amacıyla dile getirilen görüşler ve gözlemlerimizden hareketle yaptığımız tespit ve öneriler aşağıda yer almaktadır.

● Çukurova Üniversitesi Eğitim Fakültesi tarafından gerçekleştirilen 1. Eğitim Bilimleri Kongresi, eğitim alanındaki birçok araştırma verisinin tartışılmasına, konuyla ilgili akademisyenlerin etkileşimine neden olması ve organizasyonu bakımından başarı ile gerçekleştirilmiştir. Geleceğin bilgi toplumları arasındaki yerimizi almamızda bu tür bilimsel araştırma ortamlarının çoğalması gerektiği unutulmamalıdır.

● Eğitim alanındaki kongrelerde bir birliğe gidilmesi ve her yıl bir eğitim fakültesi ya da özel kuruluşun kongreyi organize etmesi büyük yararlar sağlayacaktır.

● Bilimsel bir kongre, tüm girdileri düşünülüğünde pahalı bir organizasyondur. Büyük çabalarla gerçekleştirilen kongrelerin mümkün olduğunca yüksek bir verimi sağlaması gereklidir. Örneğin 1. Eğitim Bilimleri kongresine sunulan yaklaşık 160 bildiri için yapılan yazışmalar, yapılan araştırmalar, akademisyenlerin harcadığı zaman, verdikleri emek, kongre organizasyonu için yapılan tüm harcamalar göz önünde bulundurulduğunda ulaşılan sonucun; akademisyenlerin araştırmalarını ve ülkenin eğitim sorunlarına ilişkin görüşlerini birbirleriyle paylaşmaları ile sınırlı kalması gereklidir. Bütün bu çalışmalar, yoğun çabaların amacı ilgili bilim disiplinlerinin geliştirilmesi yanında ülkemizin eğitim-öğretime ilişkin sorunlarının belirlenmesi çözüm önerilerinin geliştirilmesini de içerdiğine göre konuyla ilgili uygulamacıların, yetkililerin kongrede yok denecek kadar az olması önemli bir eksiklik ve kayıp olarak değerlendirilebilir. Milli Eğitim Bakanlığı'nın çeşitli uygulamalarına ilişkin somut araştırma verilerinin yer aldığı bir çok bildirinin ilgili yöneticilerle aynı ortamda tartışılmaması ve sığağı sığağına bu sonuçlardan yararlanılmaması düşünölmeye değer bir konudur. Bilgi toplumuna geçiş sürecinin büyük bir hızla gerçekleştiği günümüzde tarafların (üniversite-M.E.B) karşılıklı suçlamaları aşip bu tür organizasyonlara daha çok önem vermeleri gerektiği düşünölmektedir. Bu arada eğitimle ilgili yetkililer ve uygulamacıların bu tür bilimsel etkinliklerde özlenen düzeyde yer almamalarının da akademisyenlerin üzerinde durması gereken bir sorun olduğu söylenebilir.

● Çalışma ve araştırmalar incelendiğinde, geleneksel kongre ve bildiri anlayışının henüz aşılamadığını söylemek mümkün. 160 bildirinin çoğunluğunun Milli Eğitim Bakanlığı'nın geçmişteki ya da mevcut uygulamaları ile ilgili olması, çok küçük bir kısmının ileriye yönelik bir projeksiyonu içermesi dikkat çekicidir. Bir bilgi patlamasının etkilerinin yaşandığı günümüzde, eğitim alanındaki bilimsel araştırmalarda, mevcut uygulamaları izlemek ve irdelemekle yetinilmesi düşündürücüdür. Yeni uygulama modellerinin geliştirilmesi, kısaca yeni uygulamalara ışık tutacak çalışma ve tartışmaların gündeme getirilmesi önemli bir gerekliliktir. Böylece bilimin uygulamalara öncülük etmesi ve yol göstermesi işlevinden daha somut sonuçlar alınabilir. Aksi durumda bilimin uygulamaları izlemekle sınırlı kalması tehlikesi söz konusudur.

● Ülkemizde eğitim bilimlerinin gelişmesine öncülük yapmış hocalarımızın, daha genç ve işin başındaki akademisyenlerin çalışmalarını değerlendirirken daha esnek bir tutum içinde olmaları gerektiği söylenebilir. Alanla ilgili hocaların, deneyimleri ve uzmanlık güçlerinin, işin başındaki akademisyenleri sınırlandırmasına izin verilmemelidir.

Hazırlayan: **İlhami FİNDİKÇİ**

Eğitimde Ağız ve Diş Sağlığının Yeri

Metin GÜRSAN Diş Hekimi

Aysun GÜRSAN Diş Hekimi

Lale GÜRSAN Psikolog

Ağız ve diş sağlığı konusundaki eksikliklerimizin giderilmesinde öğretmen ve idarecilere büyük görevler düşmektedir.

Bu tür yazılara genellikle önce bir tanım ile başlanır. Sonra tablolar, belli vitamin çizelgeleri ve birkaç öğretim üyesinin ya da üniversitenin araştırma grafiği, endeksleri alınarak konu bilimsel bir atmosfer çerçevesinde anlatılır.

Bizler, bu tür bir yazı dili ile sizlere ulaşmak yerine; bugünün imkanlarını ele alarak, ağız ve diş sağlığının önemini sizlere farklı bir yaklaşımla aktarmak istiyoruz.

"Ağızda bir dişin görevi nedir?" diye sorulduğunda hemen hemen bütün öğrencilerin verdikleri cevap; "Dişlerimiz gıdaları parçalar, öğretür" şeklindeydi. Dişlerin diğer iki önemli görevi olan, "*konuşma ve estetik görünüm*" yönüne ilişkin cevapları pek alamadık. Öğretmenlerle yapılan çalışmalar sırasında, öğretmenlerimizin de ağızımızdaki dişlerin konuşma ve estetik önemi hakkında pek fikirleri olmadığını belirledik. Ancak ağızda ön kesici dişlerinden birkaçını çekirmiş ve protez kullanmamış, konuşma-

sında da pelteklik oluşmuş ve bazı sesleri çıkaramamış (z, s, ş gibi) estetik görünümünden rahatsızlık duyarak elini ağızına kapatan öğretmenlerimiz bu konudaki gerçeklere değinebiliyorlardı.

Okul öncesi ve ilkokul çağından başlayarak, çocuklarımızı okula gönderirken, ellerine bir okul çantası, bir beslenme çantası ve bir de su matarası veririz. Acaba aramızdan kaç kişi beslenme çantalarının içine bir diş fırçası ilave ediyor ?

Diş fırçasını küçük yaşlardan itibaren yanında taşıyan çocuk; büyüdüğü zaman askere giderken, tatile çıkarırken, işine giderken sabununu, havlusunu, makyaj malzemelerini, traş takımını unutmadığı gibi diş fırçasını da yanına alacaktır. Ayrıca bunun bir temizlik ve bakım alışkanlığı olduğunu, hiçbir zaman lüks olmadığını öğrenecektir.

Okul öncesi ve ilkökul çağındaki çocukların, süt dişlerinin çıkacağı ve yerine sağlıklı dişlerin geleceği düşünülerek çürük dişlerinin önemsenmesi çok çeşitli problemlere zemin oluşturabilir. Örneğin altı yaş dişinin erken çekilmesinde çene gelişiminin engellendiği, apsedan kaynaklanan bakterilerin kalp kapakçığını etkilediği, böbreklerde çeşitli hastalıklar ve eklemlerde eklem romatizmasına neden olduğu bilinmektedir.

"Yaşadıkça ağız ve diş sağlığı" derken, **dil sağlığına** da değinmemiz gerekiyor. Ağızımızda dişlerimizi temizlemeye gösterdiğimiz özeni dilimize de göstermeliyiz. Dilimizin üzerinde halının tüyleri gibi çok sık ve tüylü bir yapı (papiller) vardır. Eğer yatmadan önce, sadece fırça ile (diş macunu kullanmadan) dilimizin boğaza doğru en geri bölgesinden başlayarak, öne ve aşağıya bastırarak süpürürsek (dikkat! amaç fırçalamak değil süpürmek) ve bu işlemi sağ-sol dil kenarlarına da uygulayabilirsek dilin üzerindeki papilleri temizlemiş oluruz. Süpürme ağızda biriken bakterilerden kurtulmamızı sağlayacaktır. Eğer sigara içiyorsanız nikotinin bıraktığı kalıntıları da bu sayede atmış olursunuz.

Bir çok konuda olduğu gibi ağız ve diş sağlığı konusunda da toplum olarak eksikliklerimizi tamamlamalıyız. Bu konuda en büyük görev, değerli öğretmen ve idarecilerimize düşmektedir. Çocuk, fırçasını nasıl

kullanması gerektiğini, diş hekimine altı ayda bir kontrole gitmesinin önemini, diş hekimine gittiği zaman korku duymak yerine problemlerini nasıl anlatabileceğini öğretmeninden öğrenebilmelidir. Ne yazık ki; diş hekimleri, yerli ve yabancı komedi dizilerinde bile korku unsuru olarak işlenmekte ve bu durum kişilerde bilinç altındaki diş ağrısı ve diş hekiminin koltuğuna oturma korkusunu arttırmaktadır. İşte bizler, diş hekimleri olarak artık **psikolog** yardımı ile muayenehanelerimizde yeni bir uygulama başlatarak, modern teknoloji ile psikolojik yaklaşımları kombine halde kullanmaktayız. Amaç diş ve ağız sağlığı bozuk olduğu halde diş tedavisine gelemeyen hastaları psikolojik olarak hazırlayarak diş tedavilerini sağlamak ve sağlıklarına kavuşturmaktır.

Eğitimcilerimiz, tüm öğrencileri, sembolik olarak değil; düzenli, kapsamlı ve etkili bir şekilde yönlendirmeyi sürdürürlerse, bugünün **"bozuk, sağlıksız, bakımsız ağızlı toplumu"** olmaktan çıkar; ağız ve diş sağlığına özen gösteren, hekimini tanıyan bir toplum haline gelebiliriz.

Günümüzde, diş hekimleri yeni bir uygulama başlatarak, psikologlarla işbirliği içinde çalışmakta; diş tedavisinde modern teknoloji ile psikolojik yaklaşımları beraberce kullanmaktadırlar.

YAYINLAR

BAŞARI AİLEDE BAŞLAR

Çok Amaçlı Eğitim Modeli

Prof.Dr. Çiğdem KAĞITÇIBAŞI,

Doç.Dr. Sevda BEKMAN

Doç.Dr. Diane SUNAR

Erken yaşta çocuğa sağlanan destek onun gelişimini nasıl etkiler? Hangi tür okulöncesi kurumu çocuğun çok yönlü gelişimine katkıda bulunur? Yetersiz çevrede yetişen çocuğun çevresi nasıl "yeterli" duruma getirilebilir? Anne eğitiminin çocuğa ve anneye sürekli etkisi olur mu? Bu kitapta bu tür sorulara yanıt aranmaktadır.

On yıllık bir uygulamalı araştırma projesinin ürünü olan bu kitap bir taraftan eğitime, aileye, insan politikaları, planları oluşturan ve yürüten eğitimcilere, politikacılara, kamu ve özel sektördeki uygulayıcılara bilgi sunmayı hedefler. Diğer taraftan okul öncesi ve yetişkin eğitimiyle ve özellikle kadın eğitimiyle ilgilenen eğitimci ve girişimcilerle ulaşmayı amaçlar. Üçüncü olarak da çocuğun gelişmesini daha iyi anlamayı ve ona katkıda bulunmayı isteyen aydın ana-babalara yöneliktir. Nihayet, bilimsel bir araştırma monografisi olarak, çocuk, aile, kadın, insan gelişimi ve metodolojisiyle ilgilenen insan bilimcilerine hitap etmektedir.

YA-PA YAYINLARI/İstanbul, 1993

İYİ DÜŞÜN DOĞRU KARAR VER

Etkili Yaşamın Temel Boyutları Üzerine

Yakup Bey'le Şöyleşiler

Doğan CÜCELOĞLU

Yazar, bu kitabında "etkili yaşam" ve "verimli yaşam" arasındaki farkı vurguluyor: "Etkili yaşam, inandığı ilke ve değerleri günlük yaşamında davranışlarına yansıtılabilen insanın yaşamıdır. Bu, verimli yaşam'dan farklıdır. Örneğin çok verimli bir öz değerleri yönünde değil, kendini inanmadığı, başkalarının beklentileri yönünde üretken olabilir. Bu tür üreticilik onun yaşamını verimli yapar, ne varki bu etkili bir yaşam değildir."

Bu kitap, kişinin etkili bir yaşam kurmasının temellerinde yatan süreçleri incerken; kitabın iki kahramanı "Yakup" ve "Timur" arasındaki söyleşi, etkili yaşamın temelinde yatan boyutları aşama aşama sergilemektedir.

İnsan ve Davranışı (1991), *Yeniden İnsan İnsana* (1991) *İçimizdeki Çocuk* (1992) adlı kitapları bulunan Doğan Cüceloğlu, akademik çalışmalarını halen California State University, Fullerton'da sürdürmektedir.

Sistem Yayıncılık / İstanbul, 1993

İNSAN OLMAK

Engin GEÇTAN

"İnsan, varolduğu günden bu yana sürekli olarak içinde yaşadığı dünyayı ve evreni tanımaya ve anlamaya çalışmış, ancak bu çabası içinde en az tanıyabildiği varlık yine kendisi olmuştur. En gelişmiş canlı olan insanın yine insan tarafından incelenmiş olması bunun başlıca nedeni olsa gerek." diyor yazar kitabının önsözünde.

"*Çağdaş Yaşam ve Normaldışı Davranışlar*", "*Psikanaliz ve Sonrası*", "*Varoluş ve Psikyatiri*" adlı kitaplarıyla tanınan Prof. Dr. Engin Geçtan'ın bu yapıtı, meslekten olmayan okurlara yönelmeyi amaçlamaktadır.

Öncelikle insanın kendisindeki ve çevresindeki bilinmeyenlerinin sayısını azaltmak kendimizi ve çevremizi daha iyi anlamamıza yardımcı olmak bu kitabın diğer amaçlarıdır.

Remzi Kitabevi/İstanbul, 1990

ÜLKER

Her çeşidinde ayrı bir lezzet

Ülker ve tüm BİSKÜVİ çeşitleri TSE
0212 68 00 (20 Hat) Telex: 22985 ugs

Sağlık Hizmetinde Bilim ve Bilinç

*İlaç sanayiinde uluslararası Roche başarısının
son 20 yıldaki kanıtları.*

1974

- Galien ödülü

1984

- Nobel Tıp Ödülü

(Prof. Dr. Niels Kaj Jarne, Georges Köhler)

- Galien Ödülü

1988

- Nobel Tıp Ödülü

(Roche Basel İmmünoloji Enstitüsü'nden Prof. Dr. Susumu Tonegawa)

- Galien Ödülü

- Orphan Drugs Araştırma Ödülü

- Medec Ödülü

(Fransa'da "Recherches Internationales" tarafından)

1991

- Helen Keller Ödülü *(Sight&Life Projesi İle)*

- Galien Ödülü

ROCHE MÜSTAHZARLARI SANAYİ ANONİM ŞİRKETİ

P.K. 16, 80622 LEVENT/İSTANBUL

Bu ilan Sağlık Bakanlığı'nın izni ile yayınlanmaktadır.